

náš vidiek

3-4/2017

štvrtročník
ročník XIV.

ČASOPIS VIDIECKEHO PARLAMENTU NA SLOVENSKU

VIDIECKY PARLAMENT
NA SLOVENSKU

- ◆ **Zdvihnime príležitosť a podme**
- ◆ **Dedina roka 2017 a Najkrajší chotár**
- ◆ **Vidiecke ženy – Líderky roka 2017**

a mnoho iného o aktivitách a vyhlídkach nášho vidieka

Obsah

- 4 Vidiecky parlament na Slovensku realizuje projekt „Zdvihnime príležitosť a podme“
- 7 Aktivity v časti projektu Rožňava
- 8 Aktivity v časti projektu Gelnica
- 10 Aktivity v časti projektu Krupina, Zvolen, Veľký Krtíš
- 12 Dedinou roka 2017 sa stala Oravská Polhora z okresu Námestovo
- 13 Výsledky súťaže Dedina roka 2017
- 14 Minister životného prostredia László Sólymos udelil ocenenie Dedina roka 2017
- 16 Hovoríme spolu po slovensky
- 17 Naozaj nie je maslo a mlieko zdraviu prospešné?
- 20 Vidiecky parlament na Slovensku prezentoval svoje aktivity na Agrokomplexe 2017
- 22 Slovenskí malovýrobcovia syrov na Agrokomplexe 2017
- 25 Top Agro a Najkrajší chotár
- 26 Agrofilm 2017 – okno do sveta vidieka
- 28 Návraty k hontianskej čipke
- 30 Festival tradičných syrov 2017 v Mikulove bol zas bohatší
- 32 Prvý ročník mikroregionálnych farmárskych a remeselníckych trhov v Čeríne
- 34 Severné Podpoľanie
- 36 Predstavuje sa OZ Hradisko na Klášťore
- 38 Obec Zolná
- 39 Remeselníci sa predstavili v Nemecku
- 40 Obec Pukanec sa predstavila v Národnej rade SR
- 42 Ekonomická teória a prax
- 42 Podpora malých poľnohospodárov
- 43 Rodová rovnosť
- 44 Na salaši pri guláši je vždy dobre
- 46 V Kolibe Papradno je vždy dobre a veselo
- 48 Strasbourské zastavenia
- 51 Vidiecka žena roka – Líderka 2017
- 54 Vidiecke ženy roka vlastnými slovami
- 55 Prekvapenie aké sa nedá slovami opísať
- 56 „Staroba je ako konto v banke. Vyberieš len to, čo vložíš.“
- 57 Konzultátfest v Pezinku
- 58 „Smart“ budúcnosť vidieka

naš vidiek

Ročník: XIV.

Číslo: 3-4/2017

ISSN: 1339-1542

Vydavateľ:
 Občianske združenie
 Vidiecky parlament na Slovensku
 Kapitulská 13
 974 01 Banská Bystrica
mobil: 0915 446 538
e-mail: vipa@vipa.sk
 mbehanovska@stonline.sk
 www.vipa.sk

Vychádza štvrtročne pre vnútornú potrebu organizácie. Nepredajné.

Náklad: 1000 ks

Uzavierka nasledujúceho čísla:
20. marca 2018

Redakčná rada:
 Ing. Mária Behanovská,
 doc. Ing. Miroslav Habán, PhD,
 Ing. Karol Herian, CSc

Grafická úprava a ilustrácie:
 Ing. arch. Pavol Borodovčák

Tlačiareň:
 Róbert Jurových – NIKARA, Krupina

Príspevky sú zverejňované tak, ako boli zaslané autormi a neprešli jazykovou úpravou.

Foto na titulnej strane obálky:
 Belianske Tatry z lyžiarskej bežeckej stopy (Pavol Borodovčák)

Foto na zadnej strane obálky:
 Prírodná pamiatka Kalamárka – skalný útvar sopečného pôvodu v predhorí Poľany (Pavol Borodovčák)

Druhý polrok bol tvorivý

Absolvovali sme veľa prezentácií našej práce v prospech občanov žijúcich na vidieku.

Dočítate sa o nich na ďalších stranách tohto čísla. Ako sú prezentácia VIPA SK a jej aktivít na **Agrokomplexe. Dni vidieka v NR. Vidiecka žena – Líderka 2017. Naše Líderky – remeselníčky v Nemecku.** Zúčastnili sme sa zasadnutia **3. Európskeho vidieckeho parlamentu.**

Realizujeme projekt – **Zdvihnime príležitosť a podme.** Výzva kód OP LZ DOP 2016/2.1.1/02 prioritynej osi 2. Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí 2.1. Trvalo udržateľná integrácia mladých ľudí, najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, na trh práce, vrátane mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a mladých ľudí z marginalizovaných komunit, vrátane vykonávania systému záruk. 2.1.1. Zavedením záruky pre mladých nezamestnaných ľudí (UoZ), ktorí patria k NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce Operačného programu Ľudské zdroje

Vypracovali sme a poslali Žiadosť o Nenávratný finančný príspevok operačný program ľudské zdroje DOP 2016/4.1.2/01 a názvom **Hovorme o diskri-**

minácií a druhý do tejto istej výzvy pre územie celého Slovenska Nebojme sa hovoriť o diskriminácií. Pre obidva projekty počas administratívnej kontroly, keď sme pracovali na doplnení – výzva bola zrušená.

Do operačného programu Efektívna verejná správa, občianska informovanosť a participácia – Menej rozvinutý región SR sme vypracovali projekt, prioritná os Posilnené inštitucionálne kapacity a efektívna VS.

Vypracovali sme žiadosť o schválenie obsahového námetu vzdelávacej a informačnej aktivít z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020. Rodinné farmy a tradičné regionálne produkty (Vzdelávanie v oblasti výroby tradičných regionálnych produktov s dôrazom na tvorbu nových pracovných miest)

Vypracovali sme žiadosť o schválenie obsahového námetu demonštračných aktivít a informačných akcií z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 s názvom Spoločné korene nás priťahujú, za budúcnosť sme zodpovední.

Príjemné čítanie

Vidiecky parlament na Slovensku realizuje projekt „Zdvihnime príležitosť a podme“

V prvej etape vyhladávame uchádzačov o zamestnanie na základe splnenia podmienok oprávnenej cieľovej skupiny NEET do 25 rokov (min. 3 mesiace evidovaný na úrade práce) a do 29 rokov (min. 6 mesiacov evidovaný na úrade práce)

So záujemcami sme podpísali dohodu o účasti v projekte s názvom Zdvihnime príležitosť a podme je uzatvorená podľa ustanovenia § 51 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „dohoda“) Účastníci dohody OZ Vidiecky parlament na Slovensku s uchádzačom o zamestnanie, vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie.

PONÚKAME

Poradenstvo od tútora

Každý účastník má zabezpečeného tútora, ktorý mu bude radiť a pomáhať umiestniť sa na trhu práce. Poradenstvo je zabezpečené okrem tútora on-line, na mieste dohodnutom v projekte, formou písomnou, ústnou so zaručenou anonymitou. K dispozícii je právne poradenstvo, ekonomické poradenstvo, podnikateľské poradenstvo

Teoretické vzdelávanie podľa potreby a záujmov v niektorých z týchto oblastí:

Absolvent získa v jednom kurze certifikát o absolvovaní akreditovaného vzdelávania – účtovníctvo Legislatíva (Právne minimum, Daň z príjmov právnických osôb, Základy verejného obstarávania) Finančná oblasť (dane, účtovníctvo, odvody), Marketing a obchodné zručnosti – Základy marketingu

v MSP, Základy marketingu obchodnej firmy, Podnikateľský plán, Využívanie IT pri samozamestnávaní (Základy práce s PC, Základy komunikácie na PC, Využitie PC v úradnom styku, PC a on-line práca podnikateľa s verejnou správou, Tvorba webu...)

Praktická časť:

- ▶ **Motivačné workshopy** (Tvorba marketingového plánu, Účtujem si sám, Tvorba webu, Práca s náradím
- ▶ **Študiijné exkurzie** spojené s návštevou firiem a diskusným fórom s manažérmi podnikov

VYPRACOVANIE PODNIKATEĽSKÉHO PLÁNU

Údaje o žiadateľovi

Profesijný životopis, údaje o absolvovaní školy, priebeh zamestnaní, schopnosti, zručnosti, absolvovanie kurzov, stáží, doklad o poslednom ukončenom vzdelaní

Charakteristika podnikateľského plánu

- ▶ Predmet podnikateľskej činnosti, opis produktu činnosti, služieb.
- ▶ Postup realizácie podnikateľského plánu
- ▶ Základná myšlienka podnikateľského plánu a časový realizačný plán.

Miesto realizácie podnikateľského plánu

Kde sa bude podnikateľský plán realizovať, priestorové zabezpečenie, údaje o nebytových priestoroch, nájomné vzťahy a pod., technické a organizačné zabezpečenie realizácie zámeru.

Marketingové informácie

- ▶ Informácie o trhu v lokalite, odhad rozsahu produkcie podnikateľskej činnosti, reklama, konkurencia, marketingové ciele
- ▶ Slabé a silné stránky podnikateľského plánu

Finančná prognóza

Celková finančná prognóza a priebeh finančného toku minimálne 2 roky, predpokladané náklady a výnosy, podiel vlastného vkladu na celkovom financovaní, iné zdroje financovania.

DOPLŇUJÚCE ÚDAJE

Informácie, ktoré zvyšujú dôveryhodnosť podnikateľského plánu, napr. zmluvy o budúcej zmluve, certifikáty, osvedčenia, pripravené cenníky a pod.

Kalkulácia predpokladaných nákladov

Predpokladané výdavky súvisiace so samostatnou zárobkovou činnosťou, príp. inou formou samozamestnávania, ako napr. na kúpu materiálu alebo výrobných nástrojov, prístrojov, poplatky za služby, ktoré sa plánujú uhradiť zo získaného príspevku.

Identifikácia rizík a spôsoby na ich elimináciu

Popis rizík a opatrení na predchádzanie a elimináciu rizík

Rozsah podnikateľského plánu minimálne 5 strán

VÝHODY ABSOLVOVANIA PROJEKTU

Zvýšenie kvalifikácie získaním akreditovaného kurzu

- ▶ Uvedením absolvovanie projektu získa uchádzač kladné hodnotenie vo CV uchádzača
- ▶ Zorientovanie sa na trhu práce, v rámci praktických cvičení získanie zručností a návykov pre zamestnanie sa v danom regióne
- ▶ Dobrý štart pre samozamestnanie vypracovanie kvalitného podnikateľského plánu a možnosti predložiť k podpore samozamestnávania už zhotovený podnikateľský plán
- ▶ Všetky kurzy sú hrazené z projektu a cestovné pri študijných cestách
- ▶ Možnosť konzultácií a diskusií k zamestnaniu a pracovnému trhu alebo odborné otázky zabezpečené cestou tútora, ktorého bude mať každý účastník kurzu zabezpečeného.

Vzhľadom na tieto skutočnosti a na rôzne profesijne zamerania UoZ a taktiež ukončeného vzdelania sme nastavili motivačnú činnosť k daným podmienkam a možnostiam

Stretávame sa aj s problémami o ktorých sme netušili, súčasne prebiehajú národné projekty úradu práce pre tú istú cieľovú skupinu. Úrady práce považujú náš projekt za konkurenčný, na-

koľko mali problém naplniť počty účastníkov vo svojom projekte. Sú vo výhode, poskytujú rôzne benefity, ktoré my nemáme nastavené v projekte. Napríklad cestovné, financie za účasť v projekte, čo nám vyčítajú oslovené osoby cieľovej skupiny. Preto sa nemôžeme čudovať ich požiadavkám. Hlavný dôvod neochoty účasti sú peniaze.

Oblasti ktorým sa chcú venovať po skončení projektu

- ▶ skupina mužov by mala záujem o využitie poľnohospodárskej pôdy
- ▶ pestovanie obilnín, krmovín
- ▶ chov hospodárskych zvierat
- ▶ predaj z dvora
- ▶ pestovanie a zber liečivých rastlín
- ▶ výroba bylinkových zmesí liečivých čajov
- ▶ voňavé vankúšiky, vyšívané vrecúška na bylinky, letné tvorivé dielne pre poznávanie bylín, kurzy fytoterapiie, tvorba dekoratívnych obrázkov,
- ▶ otvorenie predajničky s čítárňou a čajovňa
- ▶ kozmetické služby
- ▶ sociálne podnikanie
- ▶ cukráreň
- ▶ služby v lesníctve
- ▶ autoservis
- ▶ zamestnať sa v lesníctve, poľnohospodárstve

Motivačné aktivity smerujúce k samozamestnávaniu (individuálne alebo skupinové)

- ▶ príklady dobrej praxe zo zahraničia
- ▶ zaujímavé projekty z databázy projektov z fondov EÚ v oblasti rozvoja vidieka, analýza jednotlivých projektov s prihliadnutím na vidiecke oblasti
- ▶ swot analýza regiónu
- ▶ ukážky úspešných projektov v regióne

Prebieha poradenstvo osobám CS pred založením samostatnej zárobkovej činnosti alebo inej formy samozamestnávania

- ▶ Pracovná zmluva alebo živnosť
- ▶ Živnosť alebo obchodná spoločnosť
- ▶ Náležitosti pracovnej zmluvy
- ▶ Rozdelenie živností

- ▶ Povinnosti zamestnávateľa/živnostníka
- ▶ výhody a nevýhody samozamestnávania
- ▶ podnikateľské minimum
- ▶ možnosti podnikania na vidieku
- ▶ samozamestnaní momentálne uvažujú účastníci: Gloček (autodielňa), Ungerová (ručné práce)
- ▶ niektorí účastníci nemajú podmienky k samozamestnaniu

Vzdelávanie alebo zabezpečenie vzdelávania osôb CS

Zatiaľ účastníci absolvovali vzdelávanie v oblasti legislatívy, vzdelávanie pokračuje individuálnym poradenstvom podľa zamerania účastníkov.

Zamerali sme sa tiež na základne zručnosti – napísanie životopisu, motivačných listov, základy podnikania.

Ostatné typy vzdelávania realizujem postupne.

Pomoc pri vypracovaní podnikateľského plánu pomoc pri založení samostatnej zárobkovej činnosti alebo inej formy samozamestnávania

Vytváranie partnerstiev/ sieťovanie partnerov na podporu začatia podnikania mladých ľudí (financovanie, coworking)

Oslovujeme podnikateľské subjekty, je dohodnutá spolupráca, tiež možnosť zamestnania niektorých účastníkov. Zostavujeme adresár možných zamestnávateľov v príslušných regiónoch

Aktivity v časti projektu Rožňava

7. septembra 2017 sme začali s implementáciou projektu, po zasadnutí projektového tímu, rozčlenení projektu na jednotlivé míľniky a rozdelení úloh jednotlivých pozícií sme pristúpili k výberu cieľovej skupiny, a to v súlade s definovaním cieľovej skupiny v projekte.

oslovili sme Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Rožňave – nakoľko však súčasne prebiehali národné projekty pre tú istú cieľovú skupinu, úrad práce zo svojej pozície nám nevedel zabezpečiť naplnenie počtu 15 účastníkov projektu. Čiastočne považovali náš projekt za konkurečný, nakoľko mali tiež problém naplniť počty účastníkov vo svojom projekte. Ich výhodou však je skutočnosť, že čiastočne uhrádzajú účasť na projekte účastníkom, čo nám vyčítali oslovené osoby cieľovej skupiny. A to bol hlavný dôvod neochoty účasti v našom projekte, keďže nezískajú žiadne finančné benefity.

- ▶ oslovili sme podnikateľské subjekty, pozemkové spoločenstvá, komunity, známych na odporúčania osôb uvedenej cieľovej skupiny do projektu, následne sme ich telefonicky oslovovali, alebo aj navštívili, ale väčšinou požadovali finančné benefity, alebo jednoznačne sa vyjadrili, že už sa nechcú zúčastňovať žiadnych aktivít, lebo ich pravidelne oslovuje UPSVaR a nič z toho nemajú
- ▶ zo strany UPSVaR pracovisko Dobšiná sme dostali odporúčanie pre komunikáciu s Komunitným centrom v Dobšinej. Počas mnohonásobných telefonátov, osloveníach, vyzvaniach, návštevách sa nám podarilo získať 4 účastníkov do projektu.
- ▶ keďže ďalšia iniciatíva a postup zostal plne v našej kompetencii, zvolili sme iný spôsob oslovenia a získavania cieľovej skupiny, a to prostredníctvom obecných úradov – tento postup sa nám osvedčil, nakoľko starostovia obcí uvítali akékoľvek aktivity, ktoré pomôžu mladým nezamestnaným v ich obciach začleniť sa do pracovného života

- ▶ zvlášť ústretové boli menšie obce (Rochovce, Roštár), kde máme väčšinu cieľovej skupiny, v samotnej Rožňave bol spôsob oslovovania individuálny, a ten nebol taký efektívny, keďže išlo prevažne o mladých ľudí, ktorí boli po skončení strednej alebo vysokej školy a priebežne sa zamestnávali
- ▶ cieľovú skupinu zaujímali benefity z absolvovania projektu, kde postrádali napr. stravné lístky, preplatenie cestovných nákladov, a pod., z tohto dôvodu sme poradenstvo, stretnutia robili čo najbližšie k najväčšej koncentrácii účastníkov aktivít. Jedná sa však väčšinou o nízko kvalifikovanú skupinu cieľovej skupiny u ktorej je veľmi náročné viesť poradenstvo k samozamestnávaniu. Z uvedeného dôvodu sa snažíme hľadať podnikateľské subjekty hospodáriace v lesníctve, poľnohospodárstve, kde by snád bolo možné nájsť uplatnenie pre uvedených účastníkov.

Aktivity v časti projektu Gelnica

Cieľová skupina projektu pozostáva z účastníkov prevažne z Gelnice, dvaja účastníci sú z Kluknavy. Veková skupina je do 29 rokov a najdlhšie evidovaný UoZ je od septembra 2010.

Vzhľadom na tieto skutočnosti a na rôzne profesijné zamerania UoZ a taktiež ukončeného vzdelania sme nastavili motivačnú činnosť k daným podmienkam a možnostiam.

V roku 2016 sa tvoril v meste Gelnica „Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja“. Ako členka o. z. Ľudia a energia s pracoviskom v Gelnici som bola prizvaná k jeho tvorbe. S ohľadom na miestne aj regionálne špecifiká jednoznačne vychádzali formy rozvoja, ktoré by pomáhali rozvoju malých podnikov, služieb v rôznych segmentoch rozvoja a využitia miestnych zdrojov.

Prezentácia

Dominujúce prírodné prostredie láka turistov z blízkeho aj vzdialenejšieho okolia, hľadajú tu oddych, mäkkú turistiku, cykloturistiku, regionálne špeciality krásneho banského mestečka Gelnica na Dolnom Spiši.

Motivačné tréningy s UoZ v našom projekte sa týkali aj budú tíkať práve otváraníu obzoru pre zapojenie sa do tohto rozvoja. Ústretovosť primátora mesta pre zvýšenie zamestnanosti v meste je zameraná na vytvorenie dobrého marketingu plánu na vytvorenie služieb vo vidieckej turistike a v rozvoji cestovného ruchu. Čoraz viac je dopyt po regionálnych výrobkoch a službách v turistike.

Príchod účastníkov

Predstavenie projektu u primátora Gelnice.

S našou cieľovou skupinou krok po kroku vytvárame pazl, v ktorom by mohli nájsť uplatnenie a zamestnanie buď v Obecnom podniku rozvoja mesta Gelnica alebo jednotlivu na báze vlastného podnikateľského plánu. V našej cieľovej skupine sú mladé ženy, ktoré hľadajú uplatnenie v profesiách, ktoré by mohli napomôcť v službách cestovného ruchu, alebo v oblasti získavania podpory pre projekty zvyšovania kvality života a vyššieho sociálneho rozvoja.

Skupina mužov by mala záujem o využitie poľnohospodárskej pôdy, ktorú rodinne vlastní a chcú sa venovať pestovaniu a chovu hospodárskych zvierat čím by mohli naplniť segment miestnych výrobkov a tým aj samozamestnaniu.

Ďalšiu skupinu sme zamerali na využívanie prírodných zdrojov a na pestovanie bylín a liečivých rastlín, ktorými oplýva tamojšia okolitá príroda. Rozvíjajúcu tendenciu môže mať práve táto činnosť pretože zapojí širšiu komunitu aj v zbere liečivých

rastlín. Na našom pracovisku sme založili experimentálnu bylinkovú záhradu a ostatné byliny sme nazbierali v okolí. Oživilí sme staré recepty na výrobu bylinkových zmesí liečivých čajov. V budúcom roku pokračujeme aj s ďalšími produktmi (voňavé vankúšiky, vyšívané vrecúška na bylinky, letné tvorivé dielne pre poznávanie bylín, kurzy fytotherapie, tvorba dekoratívnych obrázkov, herbárov) a na to nadväzujúcich rôznych profesií, ktoré by môžu viesť k samozamestnávaniu. Finálne by malo byť otvorenie predajničky s čítárňou a čajovňou.

Plánovaná exkurzia sa uskutoční v súkromnej rodinnej firme pána Ing. architekta Igora Cziela, ktorý prevzal stavebnú firmu svojho otca a od projektu po realizáciu nielen v Gelnici, ale po celom Slovensku má realizované projekty. Návšteva ich dielne a ateliéru bude názornou ukážkou rodinného podnikania v mieste.

Aktivity v časti projektu Krupina, Zvolen, Veľký Krtíš

Cieľová skupina projektu pozostáva z mladých nezamestnaných do 29 rokov a najdlhšie evidovaný UoZ je od mája 2016. Účastníci sú zameraní na rôzne typy či už podnikania alebo prácu, ktorú by chceli vykonávať.

Viaceri už mali zamestnanie, v ktorých nevydržali a odišli. Práca na zmeny, dochádzanie do práce, nízka mzda, dohody, ktoré im nevyhovovali. Sezónne práce. Stavebné práce.

Účastníci majú komplexný prístup pracovníkov úradu práce, tlačia, hrozia ihneď vyradením z evidencie, nedôverujú a prvá otázka, či ich nevyradia, keď nebudú v nami ponúkanom projekte. Hlavným problémom je, že úrady práce od septembra spustili niekoľko programov pre mladých do 29 rokov. Na začiatku septembra nám všetky úrady práce poskytli informácie pozvali našu cieľovú skupinu, odprezentovali sme projekt a účastníci podpísali dohody o účasti v našom projekte.

Zoznam s informáciou o vstupe do projektu sme odovzdali na úrady práce a požiadali o potvrdenie od kedy sú nezamestnaní. Vzápätí po informáciách z ústredia z Bratislavy o projektoch pre mladých, pozvali tých istých a pod hrozbou z vyradenia musia postupovať do ich projektov. Táto situácia nastala pochopiteľne na všetkých úradoch práce.

My musíme nanovo vyhľadávať nových účastníkov, čo nám spomalilo naše naplánované aktivity. Prehodnotili sme túto situáciu a pracujeme s účastníkmi jednotlivo alebo v menších skupinkách. Úroveň jednotlivých účastníkov je veľmi rozdielna a vyžaduje si osobitný prístup. Napríklad vyučené cukrárky, automechanici, absolventi SOU.

Hľadáme spolu chýbajúce služby v regióne. Poslúžil nám na to aj dotazník, ktorý sme nechali povypĺňať a s prekvapením sme skonštatovali, že mladí o možnostiach vytvoriť služby málo vedia.

Na základe zistených skutočností navrhujeme

do akých aktivít sa môžu pustiť a načo zamerať svoj podnikateľský plán. Zaujímavé je prírodné prostredie, ktoré je priam predurčené na budovanie služieb pre návštevníkov Hontu a Novohradu. Drobné podnikanie preto pomôže prilákať turistov. Turistika, cykloturistika, regionálne špeciality, predaj z dvora, čajovňa, areál pre deti so zvieratami a rôznymi aktivitami, pestovanie bylín priamo v záhrade čajovne, pestovanie hrozna, drobného ovocia, spojené s ochutnávkami pre turistov aj blízkych kúpeľov Dudince, sprevádzkovať sprievodcovské-informačné služby vtedy, keď prídu turisti nie vtedy, keď je pracovná doba v informačnej kancelárii alebo v múzeu. Na základe týchto záujmov sme zostavili plán motivačnej exkurzie pre túto skupinu.

► Pukanec – Návšteva OU – stretnutie so starostom, prezentácia a ukážka drobných služieb živnostníkov pôsobiacich v obci. Návšteva Domu záhradkárov vrátane ukážky záhrady. Realizácia projektu pri ZŠ, pestovanie ovocia a dodávanie do školskej jedálne, cestovný ruch, zastávka pri značke (dlaždice) Magna Via a mape chodník Terra banensium (celoslovenské pôsobenie), návšteva najväčšej pivnice (Ing. Rozemberger) pestovanie regionálnych odrodových druhov hrozna, spracovanie vín a ochutnávky pre turistov.

► Múzeum Lišov – Lišovské múzeum pozostáva z troch častí, tradičný dom z roku 1916, keltské obydlie a galéria masiek, obchodík s darčkovými predmetmi...

► Olej Hont, s.r.o. Súdoce – malý, regionálny výrobca za studena lisovaných rastlinných olejov najvyššej z regiónu Hont so 100%-tnou garanciou zo Slovenska

Dedinou roka 2017 sa stala Oravská Polhora z okresu Námestovo

Banská Bystrica, 17. 8. 2017

Víťazom národnej súťaže Dedina roka 2017 sa stala Oravská Polhora, ktorá najkomplexnejšie preukázala naplnenie princípov a požiadaviek súťaže spomedzi 20 zúčastnených dedín. Víťazná obec prezentovala príkladný rozvoj miestneho hospodárenia, starostlivosť o obec, krajinu a životné prostredie, racionálne využívanie lokálnych zdrojov, zachovávanie vidieckej pospolitosti, partnerstiev, hmotného a nehmotného dedičstva s využitím rôznych foriem podpory na zachovanie ľudového folklóru, starostlivosť o obyvateľov obce, ako aj realizácie jedinečných aktivít vedúcich k harmonickému rozvoju obce. Ako národný víťaz bude v budúcom roku reprezentovať Slovenskú republiku v 15. ročníku súťaže o Európsku cenu obnovy dediny.

» *Hodnotiaca komisia posudzovala prihlásené obce v zmysle pravidiel súťaže a v duchu motto aktuálneho ročníka európskej súťaže „myslieť dopredu“, ktoré odráža skutočnosť, že žijeme stále v zložitejšom svete, v ktorom každé rozhodnutie a opatrenie ovplyvní iné sektory. Motto by malo byť signálom, aby sme našu pozornosť upriamili na zmenenú realitu, prejavili sa ako objavitelia a odvážili sa vykročiť na cestu za pokrokom s inovatívnymi, kreatívnymi a trvalo udržateľnými opatreniami,*“ konštatoval manažér súťaže Dedina roka Ing. Andrej Švec. Komisiu tvorili zástupcovia vyhlasovateľov súťaže, generálneho partnera a partnerských organizácií.

Druhé miesto v národnej súťaži obsadila obec Zemné (okres Nové Zámky) a tretie miesto obec Blatnica (okres Martin). Slávnostné odovzdávanie

cien sa uskutoční vo víťaznej obci Oravská Polhora v priebehu októbra 2017. Ocenené obce získavajú, okrem vecných cien od vyhlasovateľov súťaže a spolupracujúcich organizácií, aj finančné prostriedky od generálneho partnera súťaže viazané na realizáciu projektu pre podporu rozvoja a obnovy obce.

DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE:

Cieľom súťaže Dedina roka je prezentácia krás, jedinečnosti a úspechov vidieka, zvyšovanie povedomia občianskej spoločnosti o hodnote krajiny, originality a národnej hrdosti, ale aj zvyšovanie konkurencieschopnosti a prestíže slovenských obcí. Súťaž Dedina roka je začlenená do systému súťaží európskych štátov a regiónov, ktorých víťazi sa môžu za svoju krajinu uchádzať o Európsku cenu obnovy dediny.

Vyhlasovateľmi súťaže Dedina roka 2017 sú Ministerstvo životného prostredia SR, Slovenská agentúra životného prostredia, Spolok pre obnovu dediny a Združenie miest a obcí Slovenska, generálnym partnerom je COOP Jednota Slovensko, spotrebné družstvo. Partnermi súťaže sú Agentúra pre rozvoj vidieka, Národné osvetové centrum, Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu a Vidiecky parlament na Slovensku.

Výsledky súťaže Dedina roka 2017

1. miesto: **Oravská Polhora** (okres Námestovo)
2. miesto: **Zemné** (okres Nové Zámky)
3. miesto: **Blatnica** (okres Martin)

Dedina ako hospodár

Spišské Tomášovce (okres Spišská Nová Ves) „Za dlhodobu vyrovnanú a koncepčnú prístup k vytváraniu priaznivých podmienok pre dynamický socioekonomický a spoločenský rozvoj obce“

Dedina ako maľovaná

Miklušovce (okres Prešov) „Za kreatívne dotváranie harmonického vzhľadu dediny s dôrazom na detail“

Dedina ako klenotnica

Hronsek (okres Banská Bystrica) „Za príkladnú súčinnosť pri starostlivosti o pamiatky hmotného kultúrneho dedičstva a ich využívanie v aktivitách obce a rozvoji turizmu“

Pohorelá (okres Brezno) „Za udržiavanie jedinečného nehmotného kultúrneho dedičstva s dôrazom na naturel, miestnu hrdosť a tradičnú ľudovú kultúru“

Dedina ako pospolitosť

Nižná Voľa (okres Bardejov) „Za súdržnosť a zapojenosť obyvateľov v udržiavaní tradičnej dedinského pospolitosti, miestnej hrdosti, záujmovej a spolkovej činnosti“

Dedina ako partner

Čirč (okres Stará Ľubovňa) „Za iniciatívnu realizáciu obecnej a nadobecnej spolupráce na všetkých úrovniach partnerstiev“

Nižný Hrušov (okres Vranov nad Topľou) „Za intenzívne budovanie a udržiavanie partnerstiev, strategické a koncepčné smerovanie obce“

Dedina ako hostiteľ

Vinné (okres Michalovce) „Za využívanie prírodných a kultúrno-historických daností územia v prospech rozvoja cestovného ruchu, pri zohľadňovaní záujmov a prosperity miestnych obyvateľov“

Dedina ako záhrada

Ocenenie nebolo udelené

Mimoriadna cena

Horný Tisovník (okres Detva) „Za znovobjavenie a obnovu ľudových náhrobníkov a rozvíjanie duchovného odkazu minulosti“

Cena GP COOP Jednota s. d.

Bátovce (okres Levice) „Za oživenie komunitného života obyvateľov dediny a snahu o rozvíjanie nových tradícií“

Internetové hlasovanie verejnosti vyhrala obec **Čirč** (okres Stará Ľubovňa)

Minister životného prostredia László Sólymos udelil ocenenie Dedina roka 2017

Banská Bystrica, 19. Október 2017

Zástupcovia obcí úspešných v súťaži Dedina roka 2017 si v Oravskej Polhore (okres Námestovo) prevzali ocenenia z rúk šéfa envirorezortu Lászlóa Sólymosa. Súťaž, ktorú vyhlásil rezort životného prostredia, Spolkom pre obnovu dediny a Združením miest a obcí Slovenska, sa konala už po deviatykrát.

„Cielom súťaže je predovšetkým povzbudiť obyvateľov k aktívnej účasti na rozvoji svojho domova s ohľadom na tradície a ducha dediny,“ vyhlásil minister László Sólymos s tým, že vidiek je nezaobhľadnou časťou Slovenska.

Vitazná obec Oravská Polhora, ktorá je zároveň najsevernejšou obcou na Slovensku, preukázala podľa národnej hodnotiacej komisie najkomplexnejšie naplnenie princípov a požiadaviek súťaže v zmysle aktuálneho motta „myslieť dopredu“.

Okrem Oravskej Polhory, ktorej udelila národná hodnotiacia komisia prestížny titul Dedina roka 2017 a získala právo v budúcom roku reprezentovať Slovenskú republiku v súťaži o 15. Európsku cenu obnovy dediny, si ocenenie prevzalo aj ďalších dvanásť obcí.

„Ukázali príkladný rozvoj miestneho hospodárstva, starostlivosť o obec, krajinu a neposlednom rade aj o životné prostredie. Bokom však nezostalo ani racionálne využívanie lokálnych zdrojov, zachovávanie vidieckej pospolitosti, či hmotného a nehmotného dedičstva. A to všetko s ohľadom na zachovanie ľudového folklóru,“ vyzdvihol minister Sólymos.

Druhé miesto obsadila obec Zemné (okres Nové Zámky) a tretie Blatnica (okres Martin). V jednotlivých kategóriách súťaže si ocenenie prevzali aj obce: Dedina ako hospodár – Spišské Tomášovce (okres Spišská Nová Ves), Dedina ako maľovaná – Mikušovce (okres Prešov), Dedina ako klenotnica – Hronsek (okres Banská Bystrica) a Pohorelá (okres Brezno), Dedina ako partner – Čirč (okres Stará Ľubovňa), ktorá vyhrala aj internetové hlasovanie verejnosti, Nižný Hrušov (okres Vranov nad Topľou), Dedina ako hosťiteľ – Vinné (okres Michalovce). Mimoriadnu cenu si prevzala obec Horný Tisovník (okres Detva) za znovuoživenie a obnovu ľudových náhrobníkov a rozvíjanie duchovného odkazu minulosti. V tomto ročníku súťaže bola udelená aj cena generálneho partnera COOP Jednota Slovensko, s. d., ktorú si prevzala obec Bátovce (okres Levice) za oživenie komunitného života obyvateľov dediny a snahu o rozvíjanie nových tradícií.

Ocenené obce získavajú, okrem vecných cien od vyhlasovateľov súťaže a spolupracujúcich organizácií, aj finančné prostriedky od generálneho partnera súťaže viazané na realizáciu projektu pre podporu rozvoja a obnovy obce.

V 9. ročníku sa do súťaže zapojilo 20 obcí, ktoré si zmerali sily v prezentácii výsledkov dosiahnutých pri ich obnove a rozvoji. Cieľom súťaže Dedina roka je prezentácia krás, jedinečností a úspechov vidieka, zvyšovanie povedomia občianskej spoločnosti o hodnote krajiny, originality a národnej hrdosti, ale aj zvyšovanie konkurencieschopnosti a prestíže slovenských obcí.

Zástupcovia ocenených obcí na slávnostnom vyhodnotení súťaže v Banskej Bystrici

„Súťaž má už svoju históriu, počas ktorej dokázala, že dediny dokážu aj v neľahkých podmienkach pracovať na rozvoji, budovať infraštruktúru, zlepšovať kvalitu životného prostredia, rozvíjať hospodárstvo a chrániť prírodné a kultúrne dedičstvo. Dvadsaťka súťažiacich obcí aj tento rok preukázala, že slovenské dediny sú konkurencieschopné a majú čo ponúknuť svojim obyvateľom a návštevníkom,“ uviedol generálny riaditeľ Slovenskej agentúry životného prostredia (SAŽP) Matej Ovcviarka.

Súťaž Dedina roka 2017 vyhlásili Ministerstvo životného prostredia SR, SAŽP, Spolok pre obnovu dediny a Združenie miest a obcí Slovenska 21. marca 2017. Záštitu nad aktuálnym ročníkom súťaže prevzal minister životného prostredia László Sólymos. Generálnym partnerom je COOP Jednota Slovensko, s. d. Partnermi súťaže sú Agentúra pre rozvoj vidieka, Národné osvetové centrum, Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu a Vidiecky parlament na Slovensku.

Vyhlasovatelia súťaže

Generálny partner

Hovoríme spolu po slovensky

V dňoch 11.8.-16.8.2017 sme si prežili príjemné chvíle v prítomnosti vzácných hostí z Maďarska na „Kurz zdokonaľovania sa v slovenskom jazyku“. Z príjemného – vidieckeho ubytovania u p. Mojžišovej pri Krupine sme absolvovali poučné a po každej stránke obohacujúce aktivity.

Návšteva malej dedinky Lišov, rozprestierajúcej sa na najjužnejších výbežkoch Štiavnických vrchov, osídlená už v neolite. Za miestnu pamätihodnosť boli vyhlásené kamenné obydlia, ktoré sú dodnes funkčné. Po vstupe do týchto pivníc nás zaviata vlna úžasu a emócií nad mohutnosťou a precíznosťou kamenného obydli. Unikátom obce je aj Galéria totemových masiek z celého sveta v jednom z pôvodných dedinských domov. Táto Galéria a jej expozícia vznikla z iniciatívy skupiny mladých ľudí z niekoľkých krajín Európy. Ich líder M. D. Clark zbieral tieto masky na svojich cestách po svete. V zbierke prevažujú masky z Afriky a je ich okolo 100. Galéria je v susedstve tradičnej Lišovskej izby, ktorá je od r. 2009 zaradená do evidencie zariadení Slovenského národného múzea, ktoré majú charakter múzejnej prezentácie. Pre potešenie oka a pohľadanie duše je „Stodola“ – galéria umelca Fera Liptáka. V známych kúpeľoch Dudince sme si vychutnali naše tradičné jedlo halušky a vzácnu minerálnu vodu.

Prezreli sme si tiež jedinečnú kultúrnu pamiatku Expozícia Skálne obydli Brhlovce s ocenením Europa Nostra.

V starobylej Banskej Štiavnici sme obdivovali Kalváriu, expozíciu Banského múzea a ďalšie pamätihodnosti v uličkách mesta.

Nad mestom Krupina už viac ako 400 rokov stojí strážna veža Vartovka, ktorá je pre mnohých Krupinčanov dominantou mesta. Ako súčasť obranného systému chránila nielen miestnych obyvateľov ale aj známe banské mestá pred blížiacimi sa Turekými, povstaleckými alebo cisárskymi vojskami. Aj našich hostí „očaril“ výhľad na široké okolie z tejto pamätihodnosti. Silným zážitkom boli aj návštevy v Múzeu A. Sládkoviča a DSS Nádej. V rámci

Návšteva Múzea v Lišove
.....

prechádzky po námestí sme si mohli „vychutnať“ čarovnú hudbu v podaní kapely Berký Mrenica v rámci programu S. Mičeva.

V krásnej prírodnej scenérii Štiavnických vrchov sme si zas osviežili svoje pľúca pri prírodnej pamiatke Krupinské bralce, ktoré predstavujú unikátny príklad päťbokej odlučnosti andezitov. Na jednom z hranolov sa nachádzajú dokonca zvyšky neznámych znakov, ktoré spomína aj Andrej Kmeť, ktorý bol zakladateľom múzea Slovákov a v celej krajine uznávaný polyhistor.

Čaro prírody a zvierat sme zažili aj na Ranči u Ňuňa.

Rozlúčkový večer sa niesol v príjemnom prostredí ubytovne pri bohato prestretom stole gazdovských dobrôt, skvelej nálady a za sprievodu huslíčiek nášho Erna – krupinského „muža do voza aj do koča“, ovládajúceho aj jazyk našich hostí, ktorí vyslovili „veľké ďakujem“ všetkým tým, ktorí im venovali svoj čas a prispeli k nezabudnuteľnému pobytu. K poďakovaniu sa pripájame aj my a tešíme sa na ďalšiu cezhraničnú spoluprácu.

Naozaj nie je maslo a mlieko zdraviu prospešné?

V poslednom čase v našich médiách sa dáva príliš veľký priestor pre niektoré opakované neobjektívne tvrdenia o škodlivosti masla a mliečnych výrobkoch, kde sa tvrdí že mliečne výrobky i maslo nie sú zdraviu prospešné a všetko je len mýtus a samotní spotrebiteľia, ale i producenti mlieka a ich spracovatelia sú z toho pohoršení (<http://style.hnonline.sk/gastro/1044494-igor-bukovsky-podrobil-maslo-a-mlieko-ostrej-kritike-nie-su-zdraviu-prospesne-je-to-mytus>). Vysoko si vážime odbornú zdatnosť týchto odborníkov vo výžive, ale nemôžeme predsa súhlasiť s tým, že mliečne výrobky nie sú zdravé a všetko je len mýtus. Takéto tvrdenia nemajú vo svete výživy u drvivej väčšiny odborníkov svoje opodstatnenie a toto tvrdenie môže mať u nás nielen nepriaznivý zdravotný dopad na našom obyvateľstve, ale má aj širší negatívny dopad na celú potravinovú prvovýrobu a to i s právnymi následkami.

Rozhodné stanovisko k takýmto závažným tvrdeniam o nezdravých mliečnych výrobkoch by mali dať naše zodpovedné orgány a nezaujať odborníci na výživu. Aj keď nie všetci sme odborníkmi na výživu, musíme sa pozastaviť už nad tým, že vo vyspelom zahraničí je podstatne vyššia spotreba mliečnych výrobkov ako u nás. Všetka celková spotreba mlieka a ml. výrobkov v západnej Európe je vyše 320 kg na osobu a rok, pritom v susedných Čechách je to 280 kg/osobu/rok a u nás je stále nízka spotreba a to iba cca 160 kg/osobu/rok. Je to podstatne menej aj ako je odporúčaná dáva spotreby mlieka (220 kg/osobu/rok). Prítom ľudia v západnej Európe sa dožívajú vyššieho veku ako u nás. Podobne je to aj so spotrebou masla. V krajinách EU je priemerná spotreba masla 4,6 kg/osobu/rok, pričom napríklad v Nemecku je to až 6,5 kg/osobu/rok a vo Francúzsku dokonca až 7,8 kg/osobu/rok. Prítom na Slovensku máme spotrebu masla iba 3,8 kg/osobu/rok. Vo vyspelých krajinách sa stále propaguje mlieko ako zdroj zdravej výživy a u nás je to často krát práve naopak.

V prvom rade spotreba mliečnych výrobkov je otázka zdravia, ale má to aj hlbší národohospodársky efekt v celom poľnohospodárstve, v ekológii i v zamestnanosti ľudí na vidieku. Treba sa nám naozaj zamyslieť „sedliackym rozumom“ či drvivá väčšina výživárov vo vyspelých krajinách sú nevzdelaní, keď podporujú spotrebu mlieka, kyslo-

mliečnych výrobkov, syrov i masla? U nás za posledné roky podstatne poklesla poľnohospodárska výroba a pritom máme nevyužitých tisíce hektárov pôdy, lúk i pasienkov. Už dovážame takmer polovicu našej spotreby potravín a nie sme už sebestační v spotrebe našich potravinových produktov. No

u nás namiesto toho, aby sme sa vzhopili a dorábali si viac našich a zdravých potravín a podporovali ich zvýšenú spotrebu, dávame v médiách priestor na znevažovanie našich základných zložiek potravín, akými sú predovšetkým mliečne výrobky a nedoporučujeme ich konzumovať.

V žiadnom prípade netreba podceňovať rastlinnú stravu i ovocie, ale pritom aj živočíšne produkty ako je mäso, ale aj mlieko boli vždy zdrojom našej výživy. Niektoré národy východnej Ázie i Afriky doposiaľ spotrebávajú na výživu iba tieto produkty a to dokonca i bez konzumácie zeleniny a ovocia a dožívajú sa v zdraví vysokého veku. Ľudia staršieho veku u nás si možno spomínajú, že v povojnovom období sme na školách pravidelne dostávali v rámci medzinárodnej pomoci práve mliečne výrobky a to sušené mliečne kakao a maselný tuk. To nám naši rodičia chodili pripravovať do školy ako výborný mliečno kakaový teplý nápoj spolu s maselným tukom na chlebičku na desiatu a my, ako malé deti sme boli veľmi spokojní akú máme dobrú a chutnú desiatu. Žiaľ dnes na školách v bufetoch už zriedka nájdeme mliečne výrobky a miesto toho deti kupujú a konzumujú viac sladkostí.

Za hlavnú príčinu našej nízkej spotreby mliečnych výrobkov je podceňovanie prínosu mlieka vo výžive a v zdôrazňovaní jeho tzv. negatívnych vlastností, ako že mlieko zahlieňuje, spôsobuje astmu, cukrovku a pod. V skutočnosti pravý opak je pravdou, lebo mlieko svojim zložením bielkovín, tukov, cukrov, minerálie, vitamínov a enzýmov patrí medzi najkomplexnejšie potraviny. V mlieku sa nachádzajú biologicky účinné látky s protirakovinnými, antimikrobiálnymi, imunostimulačnými, antisklerotickými i ďalšími užitočnými vlastnosťami.

V poslednom období sa často u nás spomína a často krát i znevažuje mlieko a najmä úloha masla vo výžive. Tu si treba uvedomiť, že v mlieku za dlhé tisícročia u cicavcov i ľudí sa v zložení ustálili všetky tie najpotrebnejšie výživné zložky, ktoré sú pre prežitie mláďaťa i ľudí nevyhnutné a to vrátane mliečnych tukov. Už iba z tohto dôvodu by sme si mali mlieko vážiť. Ono je vlastne nenahraditeľný výživový ochranný prostriedok a možno ho smelo označiť ako dar prírody. Zloženie mlieka a aj tukov však doposiaľ však nie je úplne preskúmané a nepoznáme ani všetky súvislosti ohľadom ich

účinku a prínosu vo výžive a pre zdravie a z tohto dôvodu preto aj vznikajú rôzne názory na jeho zdravotný prínos. Ľudia by mali mať pred prírodou úctu a pokoru a nedomýšľať si, že môžu byť lepší a dokonalejší ako to, čo príroda za dlhé tisícročia sama i v samotnom mlieku vygenerovala.

Pokiaľ sa týka mliečného tuku, tak ten obsahuje síce nasýtené masné kyseliny, ale tie sú prevažne s krátkym, alebo stredným uhlíkovým reťazcom. Nasýtené masné kyseliny s dlhým reťazcom nás nútia jesť toho veľa. Dôvodom je stúpanie negatívneho LDL cholesterolu, čo môže byť príčinou kardiovaskulárnych ochorení. Tuk s prevahou nasýtených masných kyselín sa nachádza predovšetkým v živočíšnych produktoch ako je maslo, masť, šľahačka, klobása, syr a mäso. Najnovšie sa však už propaguje, že nie nasýtené masné kyseliny sú problémom vo výžive, ale problémom je ich veľké množstvo.

Podľa prof. RNDr. Libora Ebringeru, Dr.Sc. sú pre ľudský organizmus veľmi prospešné zvlášť masné kyseliny s krátkym, alebo stredným reťazcom. Tieto sa podieľajú na znižovaní hmotnosti, telesného tuku, chránia pred vývinom rakoviny, zneškodňujú vírusy a choroboplodné baktérie. Tieto stredno dlhé masné kyseliny sa používajú aj ako lieky vrcholovým športovcom i pre predčasne narodené deti. Z masných kyselín s dlhým uhlíkovým reťazcom sú niektoré nevyhnutné pre naše zdravie, lebo ľudský organizmus si ich nedokáže vyrobiť. Sú to mononenasýtené a polynenasýtené masné kyseliny. Mononenasýtená kyselina olejová, ktorá v tuku z kravského mlieka tvorí až 25 % a z tuku z ovčieho mlieka až 37 %, zamedzuje tvorbe „zlého“ LDL cholesterolu a poškodzovaniu ciev. Tieto polynenasýtené masné kyseliny sú v mlieku vo forme omega-6 a omega-3 masné kyseliny. Pre zdravie sú dôležité najmä omega-3 masné kyseliny, ktoré sa vyznačujú protizápalovými a cievy rozširujúcimi účinkami. Mimoriadne užitočná je i konjugovaná kyselina linolová, ktorú poznáme ako CLA. Táto masná kyselina zas bráni ukladaniu tuku v tukových bunkách a urýchľuje jeho spaľovanie, čo má význam proti obezite, a aj proti rakovinovým účinkom a srdcovocievny ochoreniam.

Mliečny tuk a tým aj samotné maslo je teda pre zdravie ľudí veľmi dôležité a to aj pre obsah vitamínov a to vitamínu A, D, E a K. Nie malý význam majú i bohaté aromatické látky v tukoch,

ktoré dávajú maslu i smotane príjemnú maslovú arómu i chuť. Platí preto pravidlo, že čím viac tuku obsahujú mliečne výrobky, tak tým je tam aj viac vitamínov a tieto výrobky sú i chuťovo lahodnejšie a aromatickejšie. Obávanými masnými kyselinami sú predovšetkým transmasné kyseliny, ktoré sa vyskytujú najmä v stužených tukoch.

Keď po II. svetovej vojne sa začali šíriť poznatky o nežiaducich zdravotných účinkoch niektorých nasýtených masných kyselín, ktoré obsahuje v malom množstve aj mliečny tuk a pritom sa ignorovali pozitívne vlastnosti mliečného tuku, začali sa vo veľkom presadzovať potravinárske i mliečne výrobky s nízkym obsahom tuku. V stravovaní ľudí sa to nahradzovalo zvýšeným príjmom uhľohydrátov, čo malo postupom času veľmi negatívny dopad nielen na rast obezity ľudí a viedlo to dokonca k zvýšeniu srdcovocievnych ochorení a k ďalším civilizačným chorobám akými je cukrovka, osteoporóza, a pod.

Najnovšie vedecké poznatky podporujú primeranú konzumáciu plnotučných mliečnych výrobkov vrátane masla a to v prepočte na mlieko v množstve 220 kg na osobu a rok. Všetky i v krajinách s vysokou spotrebou mliečnych výrobkov a to najmä syrov a masla (vyše 320 kg/osobu/rok) ako je Švajčiarsko, Francúzsko, Grécko, atď. je v týchto krajinách menej srdcovocievnych i rakovinových a iných moderných ochorení ako je tomu u nás.

Pri posudzovaní čo je zdravá potravina nemôžeme všetko posudzovať paušálne, lebo kvalita potravín a tiež mlieka závisí aj od kvality krmiva dojníc, od ekologického prostredia, v obmedzovaní chemických prídavkov, od šetrného spracovania počas technológie výroby atď. To je zas širší problém.

Náš spotrebiteľ by si mal však viac všimnúť nielen cenu výrobku, ale aj zloženie výrobku, spôsob jeho ošetrovania a mal by poznať miesto výroby. Napriek tomu, že dnes už máme všetky potravinové i mliečne výrobky zdravotne nezávadné, môže byť medzi nimi kvalitatívny rozdiel. To však nemôže byť dôvod k celkovému znevažovaniu základných druhov našich potravín vrátane mliečnych výrobkov, ale nútí nás to, aby sme sa viac zaoberali a spoznávali ich žiaducu kvalitu. Spoločnou snahou všetkých producentov i výrobcov mliečnych výrobkov je, aby sa ich kvalita sa neustále zlepšovala a pomáhala zdravej výžive a našmu zdraviu. Tomto je aj poslaním Svetového dňa mlieka, ktoré sa oslavuje každý rok v máji.

V súčasnosti sa musíme zmieriť s tým, že každá potravina a zvlášť mlieko má svojich zástancov, ale má aj svojich neprajníkov. Komu majú teda bežní spotrebiteľia veriť, keď každá strana má svoje argumenty a sme svedkami, že i vyhlásenia mnohých odborníkov o zdravej výžive si často krát protirečia, alebo sa menia i názory samotných doktorov? Popri tejto úvahe nám ostáva dôverovať viac stáročným skúsenostiam našich predkov, keď mlieko i samotné maslo a syry boli bežnou masovou stravou a potvrdzuje to aj ich vysoká spotreba u vyspelých krajín aj v súčasnosti. Veľmi potešiteľné je, že sa začína s propagáciou mliečnych výrobkov a aj masla i na verejných festivaloch a slávnostiach. V poslednom čase sa predvážali za účasti štátnych i odborných zástupcov nielen výroby syrov, ale aj propagácia výroby kvalitného domáceho masla, ako tomu bolo napr. na Syrárskom festivale v Mikulove, ale i v rámci programu Agrofilmu v Nitre.

Záverom možno z doterajších poznatkov zodpovedne tvrdiť, že mlieko a mliečne výrobky vrátane masla sú zdraviu prospešné a nie je to len mýtus, ale skutočnosť overená tradíciami u nás i v zahraničí. Naša spotrebiteľská verejnosť očakáva k týmto problémom masívnejšiu podporu našich nezaujatých zdravotníkov, výživárov a hlavne skúsených odborníkov. Doterajšie skúsenosti a zdravý rozum nám hovoria, že ideálna strava by mala byť vyvážená a pozostávajúca nielen z rastlinných zložiek, ale aj zo zdravých živočíšnych i mliečnych produktov. Netreba preto podľahnúť negatívnej propagácii o škodlivosti mlieka a aj samotné maslo môžeme smelo naďalej zaradiť do našej pravidelnej zdraviu prospešnej stravy.

Vidiecky parlament na Slovensku prezentoval svoje aktivity na Agrokomplexe 2017

Pavilón M2 v tomto roku patril prezentácií NSRR SR a v rámci dob-
rých partnerských vzťahov s VIPA S. Vidiecky parlament na Sloven-
sku prezentoval prácu na vidieku a pre vidiek.

V priestoroch sme odprezentovali vo štvrtok prácu Líderky remeselníčky 2016 Márie Mizerákovvej zručnej paličkárky, prišla s dcérou, ktorá predvzdala prácu s drôtom.

Stánok VIPA na Agrokomplexe 2017 v Nitre

Mária Mizeráková – Líderka – Paličkárka

Piatok patril prezentácii spolupráce s Magna Via, doc. Jozefa Húsku s pánom Jozefom Garlíkom, spolupráci s Nitrianskou kráľovskou vínnou cestou združením ekologického cestovného ruchu Jánom Rozenbergerom s vínom z Pukanca.

Sobota a nedeľa patrila prezentácii aktivít Líderky aktivistky 2016 E.L. Kmeťovej. V sobotu prezentovala svoje zručnosti v aranžovaní Gabriela Molnárová, v nedeľu ručné práce prezentovala Eva Kyselova.

Všetky štyri dni prezentovala našu prácu Anna Tušimová, časopis Náš vidiek mal úspech a vyčlenený počet výtlačkov nestačil, informovali sme a rozdávali prihlášky do vyhlásenej súťaže Líderka 2017.

Stánok VIPA na Agrokomplexe 2017 v Nitre

V piatok sa uskutočnil V. ročník Memoriálu docenta Egona Gyarmathyho, nestora ovčiarsťa a koziarstva, ktorý bol aktívnym členom predsedníctva VIPA SK. Poďakovanie za organizovanie a zabezpečenie tejto výnimočnej akcie patrí Mgr. Ing. Jarmile Dubravskej, PhD. organizátorky súťaže, predsedovi hodnotiacej komisie Ing. Karolovi Herianovi CSc., je členom predsedníctva VIPA SK a autorom knihy Spracovanie mlieka pre farmárov a domácnosti, už druhé vydanie vydal Vidiecky parlament SR.

Memoriál docenta Egona Gyarmathyho okrem súťaže a vyhodnotenia syrov pokračoval poobede aj prednáškami, ktoré boli určené chovateľom.

Prednáška Mgr. Ing. Jarmily Dubravskej, PhD., členke Európskeho hospodárskeho výboru o činnosti tohto výboru.

Prednáška Ing. Karola Heriana, CSc., O spracovaní a kvalite mlieka a mliečnych výrobkov.

Príspevok Ing. Márie Behanovskej o aktivitách VIPA SK a predstavila knihu Spracovanie mlieka. Na záver diskusia a ochutnávka súťažných syrov.

V sobotu v rámci okrúhlych stolov, ktoré už šiesty rok organizuje Agroinštitút, š. p. s témou Získavajú si slovenské mliečne výrobky srdcia spotrebiteľov. Jedným s diskutérov bol náš Ing. Karol Herian, CSc. odborník na mliekarenstvo.

Poďakovanie patrí členom predsedníctva Márii Strížovej, Karolovi Herianovi, Anne Tušimovej, Márii Mizerákovovej za zabezpečenie stánku a aktívnu účasť, tiež všetkým prezentujúcim v priestoroch VIPA SK uvedených v článku.

Tento ročník bol veľmi vydarený a teší nás záujem aj širokej verejnosti a povzbudenia do ďalšej práce, ktorú nám vyslovili.

Príprava syrárskej súťaže

Slovenskí malovýrobcovia syrov na Agrokomplexe 2017

Na každoročnej medzinárodnej poľnohospodárskej a potravinárskej výstave v Nitre je vždy celá rada aktuálnych podujatí ako sú výstavy hospodárskych zvierat, poľnohospodárskych produktov, výstavy poľnohospodárskych i potravinárskych zariadení a taktiež celá rada rôznych ocenení, seminárov, súťaží, a iných sprievodných podujatí.

V tomto roku už na 44. ročníku tejto náročnej a bohatej výstavy sa taktiež uskutočnila celá rada veľmi obsahovo bohatých podujatí, z ktorých pre malovýrobcov ovčích, kozích i kravských syrov boli zaujímavé nielen výstavné a predajné stánky našich malovýrobcov, ale i V.ročník Memoriálu docenta Egona Gyarmathyho. Tento memoriál vznikol na pamiatku nestora nášho ovčiarstva a koziarstva a významného pedagóga SPU v Nitre doc. Ing. Egona Gyarmathyho, CSc. a usporiadala ho Ústredná odborná komisia pre chov oviec, kôz a koní. V rámci tohto už tradičného memoriálu sa uskutočnila aj súťaž o najlepšiu kvalitu syrov z ovčieho, kozieho i kravského mlieka.

Na súťaž syrov sa prihlásilo až 17 výrobcov zo Slovenska a aj 1 z ČR a to: ADVISE s.r.o., MVDr. Peter Guba; Agrovex Novoť; Almathea s.r.o., Hvozď u Prostějova; AT Dunaj, s.r.o., Rožňava, Mliekareň – Syrárň Dubník; Barbora Kováčová, Kozia farma Čierna Dolina; Ing. Patrik Kelo, Veľké Teriakovce; Ing. Štefan Hamerlík, Jablonica; Jaroslav Dubec; O. Apoleniková, Salaš Pružina; Plachtinská farma Baránek – Róbert Baránek SHR, Dolné Plachtince; PD Liptovské Revúce; PD Slatina nad Bebravou; RAMU s.r.o., farma Pod Vtáčnikom; RD Veľká Rača; Gazdovstvo Uhliská, VAGRICOL&Co., s.r.o., Nemšová; Syrárň Havran a.s. Senica. Títo výrobcovia priniesli na súťaž spolu 47 rôznych syrov z ovčieho, kozieho

i kravského mlieka. Syry hodnotila odborná komisia pod vedením Ing. K. Heriana zložená z pracovníkov mliekarní, ŠPU a chovateľov zvierat a to veľmi objektívne, nezaujatá a anonymne.

V tomto roku sa súťaže zúčastnil rekordný počet už starších a skúsených, ale i nových začínajúcich výrobcov syrov a priniesli celý rad zaujímavých a aj netradičných výrobkov. Už to neboli len tradičné hrudky a bryndza, ale aj veľmi pestrá paleta mäkkých, ale najmä zrejúcich syrov. Znamená to, že už i na Slovensku sa dostávajú na trh i farmárske vynikajúce zrejúce syry nielen z kravského, ale i ovčieho a kozieho mlieka.

Celkovo možno hodnotiť kvalitu súťažných syrov veľmi dobre, až na malé výnimky všetky syry boli dobre vykysnuté a aj primerane vyzreté. U mladých čerstvých syrov kvalita bola trochu nevyrovnaná a to aj u bryndze. Tu treba pri výrobe veľmi dbať na správny priebeh prekysávania hrudkového syra a to v závislosti od použitých kyslomliečnych kultúr a celkového dodržania tepelného režimu. Prevažná časť zrejúcich polotvrdých syrov bola veľmi dobrej kvality a aj tie syry z malých fariem sa kvalitou vyrovnali kvalite syrov vyrobených profesionálne v syrárskych mliekarniach. Je to veľmi dobrý trend, lebo sa medzi spotrebiteľmi už začína zvyšovať záujem aj o dobre kvalitné mäkké i zrejúce syry a tak sa postupne zvyšuje i ich spotreba na požadovanú úroveň.

VÝSLEDKY PRVÝCH TROCH NAJLEPŠÍCH SYROV V JEDNOTLIVÝCH KATEGÓRIÁCH

Ovčí hrudkový syr

1. miesto Roľnícke družstvo Veľká Rača
2. miesto Agrovex Novoť, družstvo
3. miesto Agrovex Novoť, družstvo

Ovčia bryndza

1. miesto Poľnohospodárske družstvo Liptovské Revúce
2. miesto Agrovex Novoť, družstvo
3. miesto Roľnícke družstvo Veľká Rača

Ovčie špeciality

1. miesto Poľnohospodárske družstvo Liptovské Revúce – Ovčí údený syr
2. miesto Poľnohospodárske družstvo Liptovské Revúce – žinčica
3. miesto RAMU, s.r.o., farma Pod Vtáčnikom – 3 mes. zrejúci syr

Kozí hrudkový syr

1. miesto Gazdovstvo Uhliská, VAGRICOL & Co., s.r.o., Nemšová
2. miesto Ing. Štefan Hamerlík, Jablonica
3. miesto Barbora Kováčová, Kozia farma Čierna Dolina

Kozie špeciality

1. miesto Farma Baránek, Veľké Plachtince – kozí zrejúci syr
2. miesto Farma Baránek, Veľké Plachtince – zrejúci syr korenený
3. miesto Gazdovstvo Uhliská, VAGRICOL&Co., s.r.o., Nemšová – zrejúci kozí syr

Špeciality z kravského mlieka

1. miesto AT Dunaj, s.r.o., Mliekareň – Syrárň Dubník – polotvrdý zrejúci syr
2. miesto AT Dunaj, s.r.o., Mliekareň – Syrárň Dubník – polotvrdý zrejúci syr
3. miesto Syrárň Havran, a.s., Senica – eidamský syr.

Je potrebné poďakovať všetkým výrobcam, ktorí sa zúčastnili súťaže na Memoriáli Egona Gyarmathyho. Všetci mali možnosť si dať posúdiť kvalitu svojich výrobkov a mohli sa presvedčiť čo robia ďalší výrobcovia. Po vyhodnotení výsledkov sa uskutočnili aj odborné prednášky zamerané na výrobu syrov a zabezpečenie ich kvality. Veľká vďaka za usporiadanie súťaže patrí najmä hlavnej organizátorke memoriálu a to Ing. Jarmile Dúbravskej, PhD., ktorá všetko vzorne zabezpečila a pripravila a to nielen na súťaži syrov, ale i ďalších podujatiach v rámci Memoriálu Egona Gyarmathyho. Usporiadanie tohto memoriálu je dobrým príkladom toho, ako by sme si i u nás na Slovensku mali vážiť a uctievať ľudí, ktorí niečo pozitívne pre spoločnosť urobili.

Počas Agrokomplexu 2017 v Nitre sa uskutočnilo i viacero zaujímavých podujatí, ktoré sa týkali i malovýrobcov syrov na Slovensku. V sobotu sa uskutočnil i zaujímavý diskusný okrúhly stôl, ktorý moderoval Juraj Huba za účasti bývalého riaditeľa Výskumného ústavu mliekarenského Ing. Karola Heriana, predsedkyne PD Gader Blatnica Ing. Zlatici Holubovej a súčasného predsedu Mladých farmárov Milana Jurkyho z farmy vo Vasilove. Téma debaty bola „Získavajú si Slovenské mliečne výrobky srdcia spotrebiteľov?“. Jednoznačná odpoveď diskutujúcich na túto otázku bola „áno“. Už v súčasnosti máme celú radu dobrých slovenských mliečnych výrobkov z pôvodných väčších mliekarní, ale máme aj celú radu malovýrobcov s vynikajúcimi mliečnymi výrobkami, čoho dôkazom bola aj spomínaná súťaž syrov. Všetci v poslednom čase sa začala vyrábať celá veľká škála najmä syrárskych špecialít nielen z kravského, ale i ovčieho i kozieho mlieka a to nielen tradičné hrudky, bryndza a parenice,

ale aj krásne mäkké ochutené syry, plesňové syry a najmä rôzne prírodné zrejúce syry.

Syry na Slovensku sa začínajú vyrábať vo väčšom množstve i na našich veľkých, ale i malých syrárňach. Je treba konštatovať že podobne, ako je to i vo vyspelých krajinách EÚ tak aj na Slovensku, popri veľkovýrobe potravín vrátane mliečnych výrobkov, kde sa vyrába prevažne množstvo základných potravín – existujú a rozmáhajú sa aj malovýrobcovia, ktorí zas vyrábajú miestne špeciality a obohacujú tak sortiment potravín o domáce špeciality. Pri predaji potravín i mliečnych výrobkov cez veľké obchodné siete sú výrobcovia často nútení vyrábať čo najlacnejšie aj na úkor kvality. Od farmarských výrobkov sa preto očakáva, že budú pravé, nefalšované a bez použitia náhradných zložiek. Samozrejme, že potom i cena výrobkov od malých fariem bude úmerne zloženiu vyššia.

Živočišna výroba a produkcia mlieka má v našej spoločnosti stále bohaté rezervy a hlavne v súčasnosti je stále nedostatočne ohodnotená, hoci to súvisí s celým radom súvisiacich problematik ako je životné prostredie, ochrana pôdy, zamestnanosť ľudí na vidieku, atď. Je načase, aby sme konečne začali robiť postupné opatrenia na razantnejší nástup rozvoja poľnohospodárstva a potravinarstva. Všetci v ekonomike je dobre známe pravidlo, že ten štát je úspešný i bohatý, ktorý podporuje rozvoj strednej vrstvy obyvateľstva vrátane malopodnikateľov a ktorý dokáže využívať vlastné zdroje a dokáže byť čo najviac sebastačný. Dôkazom toho je aj samotná Medzinárodná poľnohospodárska a potravinárska výstava Agrokomplex a jej bohaté sprievodné podujatia.

Top Agro a Najkrajší chotár

19. 10. 2017 v trnavskom hoteli Holiday Inn si najlepší slovenskí agromanažéri prebrali ocenenie Top Agro a Najkrajší chotár.

Podujatie organizuje Klub poľnohospodárskych novinárov už 22-rokov. Výsledky súťaže Top Agro vyhodnocuje Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum – VÚEPP na základe vyplnených

Informačných listov Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka. Od vzniku súťaže je generálnym partnerom UniCredit Bank Czech republik and Slovakia.

Súťaž Najkrajší chotár vyhodnocuje odborná komisia, ktorá jednotlivé prihlásené podniky navštívi.

Klub poľnohospodárskych novinárov pripravuje z vyhodnotených spoločností svoju výročnú publikáciu. Rozsah tej aktuálnej je 108 strán a poľnohospodári ju obdržali na slávnostnom vyhlásení výsledkov oboch súťaží, ktoré sa uskutočnilo vo štvrtok – 19. októbra 2017.

Publikácia slúži ako propagačný materiál slovenského poľnohospodárstva aj na podujatiach v zahraničí.

VÝSLEDKY 17. ROČNÍKA SÚŤAŽE O NAJKRAJŠÍ CHOTÁR 2017

Veľké farmy – nad 500 ha:

PD Hlohovec
Klára Kissová, SHR, Želiezovce
PPD Liptovská Teplička

Malé farmy – do 500 ha:

J & J Ostrožovič, Veľká Trňa
Agrokarpaty s.r.o., Plavnica
Oľga Apoleníková, SHR

Agrofilm 2017 – okno do sveta vidieka

Agrofilm je vynikajúci filmový festival, ktorý nemá konkurenciu. Má už 33 ročnú tradíciu a je výnimočný svojím tematickým zameraním. Je venovaný poľnohospodárstvu, potravinárstvu, výžive obyvateľstva, problematike vidieka a životu jeho obyvateľstva, ochrane prírodných zdrojov a zvyšovaniu kvality života ľudí. Všetkým platí pravidlo, že vidiek bez poľnohospodárstva nie je vidiek a Agrofilm ukazuje nám okno do tejto problematiky vidieka.

Začiatkom októbra 2017 sa v Nitre opätovne konal tento populárny medzinárodný filmový festival, ktorý pravidelne organizuje organizuje Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum, Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra a Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. Výkonný riaditeľ festivalu je skúsený vedúci pracovník Výskumného ústavu živočíšnej výroby Ing. Ján Huba, CSc.

V tomto roku mal filmový festival až 113 krásnych odborných filmov zo Slovenska, ale i zahraničia a zúčastnilo sa ho až 23 krajín. Tento krát sa súťažné odborné filmy nepremietali iba v Nitre, ale i v Bratislave, vo Zvolene i v Košiciach a to pod veľkou medzinárodnou porotou. Bola to teda veľká medzinárodná odborná s veľkým dosahom a za účasti špičkových našich i zahraničných odborníkov i našej ministerky pôdohospodárstva SR. Na festivale sa premietala celá rada filmov s rôznym zameraním a vo viacerých kategóriách. Ako najúspešnejší bol vyhodnotený film Geoterma, ktorý bol zameraný na problematiku pôdy. Všetky víťazné filmy boli organizátormi ocenené.

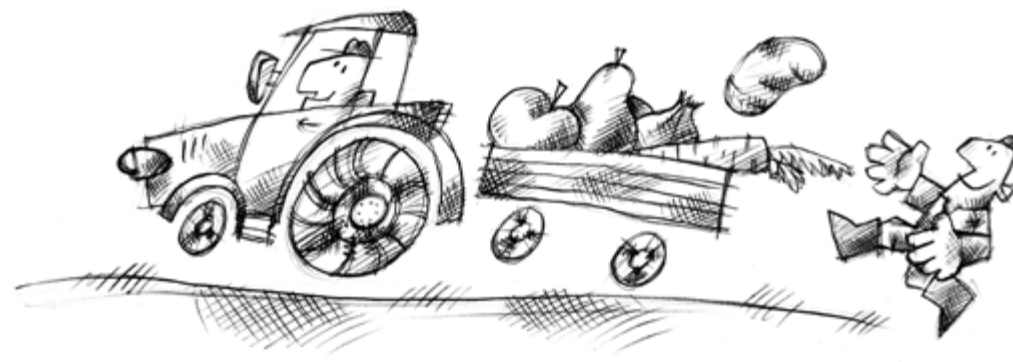
Popri premietaní filmov na záver Agrofilmu boli v Galérii Mlyny v Nitre aj viaceré sprievodné podujatia a to odborné prednášky Martiny Gontekovej (NPPC) o slovenských potravinách bez škandálov, o našej kvalite výrobkov a kontrole kvality a taktiež

prednáška Zuzany Nouzovskej (NPPC) o národnom potravinovom katalógu. Veľký záujem boli najmä dvojdnové ukážky výroby domáceho masla a domáceho syra, ktoré predviedol Karol Herian spolu s Editou Gontekovou za moderovania Janka Škorňu z RTVS. Taktiež tam boli ukážky Petra Demu a Jána Barackého z výroby domácich klobás, ukážka výroby chleba, pivotéka s ochutnávkou, predvádzanie a ochutnávky medov od Tatiany Čermákovvej a Tomáša Sladečka a tiež ukážka produktov maku od Bálinta Péma. K všetkým týmto produktom bola aj diskusia, ktorú viedol moderátor Janko Škorňa.

Taktiež v Galérii Mlyny v Nitre boli aj farmárske trhy s potravinárskymi produktmi a s ochutnávkou. Každý účastník tam mal možnosť nielen vidieť a ochutnať nejaký potravinový výrobok, ale aj diskutovať s výrobcami a aj s prítomnými odborníkmi.

Hlavným cieľom Agrofilmu bolo informovať odbornú verejnosť o súčasnom stave poľnohospodárstva, potravinárstva i životného prostredia a to v porovnaní so zahraničím. Vzniklo tam veľa podnetov pre každého účastníka súťaže i bežného návštevníka. Za všetko vynaložené úsilie je preto potrebné poďakovať organizátorom. Podstatné ale je to, že si musíme viac vážiť naše domáce zdroje, našu pôdu, lesy a podstatne viac sa venovať rozvoju živočíšnej výroby i moderného potravinárstva. Na vidiek treba dotiahnuť moderné poľnohospodárstvo, zvýšenú ochranu životného prostredia i zdravý vidiecky život.

Návraty k hontianskej čipke

Paličkovaná čipka je špecifickým prvkom súčasnej kultúry Hontu. V okrese Veľký Krtíš sa roky venuje pozornosť jej oživovaniu a zachovávaniu. Osvetové stredisko vo Veľkom Krtíši preto už od konca minulého storočia uskutočnilo najprv základné kurzy paličkovanej čipky, neskôr kurzy zamerané na regionálnu čipku a Školy hontianskej čipky v Sucháni a v Lackove. Zúčastňovali sa ich čipkárky z nášho regiónu a členky klubov paličkovanej čipky z Bratislavy, Žiliny, Žiaru nad Hronom a Banskej Bystrice, čím hontianska čipka nanovo ožila a dostala sa do rôznych kútov Slovenska.

Slávnostné otvorenie výstavy

Výstava NÁVRATY K HONTIANSKEJ ČIPKE vo Veľkom Krtíši v septembri t.r. je výsledkom dlhoročného úsilia Hontiansko-ipeľského osvetového strediska Veľký Krtíš a celého radu čipkárk. Hlavným partnerom podujatia bol Fond na podporu umenia. Cieľom projektu bolo oboznámiť verejnosť s autentickými čipkami v kontinuite s ich novými podobami a smerovaním. Na výstave boli vystavené autentické čipky v ľudovom kroji a čepcoch z viacerých hontianskych obcí. Kolekciou novopreličkovaných roľníckych a tylových čipiek sa tu predstavili čipkárky z klubov paličkovanej čipky z Bratislavy a Banskej Bystrice a hlavne čip-

kárka Mgr. Iveta Žlnková z Veľkého Krtíša, ktorá sa regionálnej čipke venuje systematicky viac ako dvadsaťpäť rokov. Novou modernou čipkou sa cez obrázkovú tvorbu, odevné súčasti a bytové doplnky prezentovali členky klubov paličkovanej čipky z Bratislavy, Žiliny, Turej, Banskej Bystrice, Zvolena a Veľkého Krtíša. Host a zároveň garant projektu PhDr. Juraj Zajonc, CSc. z Ústavu Etnológie, SAV Bratislava vo svojom odbornom výklade zhrnul význam hontianskej čipky v minulosti a jej poslanstvo v súčasnosti. Riaditeľka HIOS Mgr. Ivana Lešková stručne zhrnula genézu oživovania a zachovávania tradičnej paličkovanej čipky v regióne Hont za

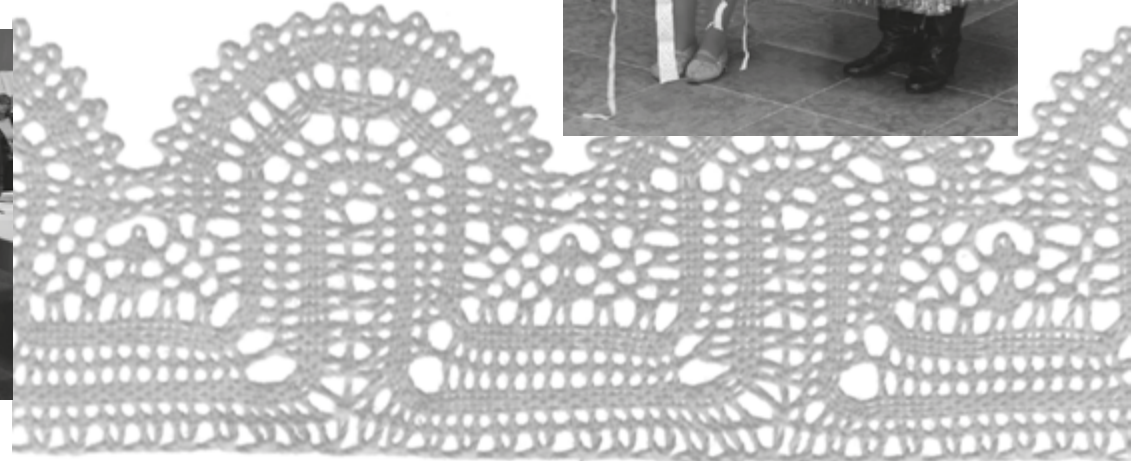
Bohatá účasť na vernisáži

Sprievodný kultúrny program

uplynulé desaťročia a udelila Ďakovne listy J. Zajoncovi a I. Žlnkovej za aktívnu spoluprácu a pomoc, zachovávanie a rozvoj tradičnej paličkovanej čipky v regiónoch Hont a Novohrad. Na vernisáži bola uvedená aj publikácia Tylová čipka v Honte, ktorej autorkou je Mgr. Iveta Žlnková. Slávnostný kolorit vernisáže výstavy doplnili piesne, hudba a tance Ženskej speváckej skupiny z Hrušova a Folklórnej skupiny Bažalička z Plachtiniec a Príbeliec, ako aj živé predvádzanie pletenia paličkovanej čipky žien z Cerova, Lackova a Horných Strhár. Žiaci a učitelia škôl počas výstavy si okrem samotnej výstavy mohli pozrieť obrazovú prezentáciu o regionálnej čipke.

Bohatá účasť na vernisáži a počas jej trvania svedčila o záujme a vzťahu k tradičnej ľudovej kultúre širokej laickej i odbornej verejnosti. Niekdajšia výzva a apel nášho národovca Andreja Kmeťa k ľuďom, ktorým záleží na svojom národe a jeho povznesení sa stala na tomto hodnotnom podujatí živou realitou.

Festival tradičných syrov 2017 v Mikulove bol zas bohatší

Koncom septembra sa v Mikulove na Morave konal už 5. ročník „Festival tradičných syrov z Čiech, Moravy a Slovenska“ a v rámci toho sa konala aj Národná syrárska súťaž malých a regionálnych výrobcov syrov. Je to významná udalosť pre malých farmárov a malovýrobcov syrov v Čechách i na Slovensku. Organizuje to Svaz faremných zpracovateľov v Českej republike pod vedením Blanky Hrbkovej, SPŠ lékarenská v Kroměříži – Ing. Jozef Mrázek a to spolu s ďalšími organizáciami. Celý Festival prebiehal pod záštitou ministra земедельství ČR Ing. Mariana Jurečky a s podporou MZe ČR. Samotný Festival prebiehal dva dni na námestí v historickom centre v Mikulove a syrárska súťaž zas v areáli miestneho kina.

Ochutnávka syrov
.....

Celé dva dni trvania Festivalu na námestí v Mikulove, napriek nepriaznivému počasiu a dažďu, vystavovala a tiež i predávala celá rada výrobcov syrov z Čiech i Slovenska svoje výrobky. Bola to ozajstná prehliadka vynikajúcich syrov tradičných i nových a to nielen z kravského mlieka, ale i z ovčieho a kozieho. Popri tom tam bola celá rada sprievodných akcií ako napr. cimbalová muzika, spievajúce stíkačky masla, programy pre deti, kurzy na spracovanie mlieka na syry, domáce remeslá, pečenie chleba i jahniat a tiež i odborné prednášky.

Na súťaži kvality syrov sa zúčastnili členovia zväzu farmárov, malé mliekarnie do 5 zamestnancov, poľnohospodárske podniky, chovatelia dojených zvierat a tiež i „hobby syrári“. Súťažilo sa v 4 kategóriách syrov a to zvlášť v kategórii syry z kravského mlieka, potom syry z ovčieho mlieka a tiež syry z kozieho mlieka. Tieto kategórie sa delili ešte na mäkké čerstvé syry a na

zrejúce syry. Osobitná kategória bola Parené syry. Syry hodnotili 4 štvorčlenné komisie odborníkov z Čiech i Slovenska. Súťaže sa zúčastnilo 37 výrobcov syrov a z toho štyria výrobcovia zo Slovenska (Jozef Hladlovský – Slovenská Lupča, AT Dunaj – syrárň Dubník, Ing. Barbora Kováčová – Zlaté Moravce a Koliba ZP – Zázrivá). Spolu sa hodnotilo pomerne veľmi vysoký počet vzoriek syrov a to až 87 syrov.

Najpočetnejšia skupina syrov na súťaži (26) bola kategória syrov z kravského mlieka a to zvlášť polotvrde a tvrdé syry. Tieto syry boli skutočne v priemere veľmi dobré a boli aj dobre vyzreté a boli mnohé aj ochutené. Ako najlepší sa ukázal syr Taurus horský z družstva Taurus Protivanov. Ako 2. – 3. v poradí sa umiestnil vynikajúci slovenský syr Rúbaň z AT Dunaj, Mliekareň Dubník. Z kravského mlieka ako mäkký syr sa umiestnil na 1. mieste Tvaroh z Bemagro a.s. Malonty, ktorý získal aj ocenenie ako najlepší certifikovaný BIO syr. Z mäkkých syrov bol najlepšie hodnotený BERT syr s plesňou na povrchu od Ing. Menšíka z Kunčíc pod Ondřejníkem.

Syry z kozieho mlieka mali tiež bohatú účasť na súťaži a to nielen čerstvé, ale i polotvrde (19). Ako najlepší z mäkkých syrov bol Čerstvý kozí syr od K. Šťastnej z Kozí farmy Úvalno. Zo zrejúcich syrov na 1. mieste sa umiestnil Zrajcí kozí syr od M. Palánovej zo Syrárny Jezeřany Maršovice. Syrov z ovčieho mlieka na súťaži bolo pomerne málo (9). Vynikajúca bola najmä bryndza od M. Hrdličku z Brnička a tiež Zrajcí syr Brničko tiež od p. Hrdličku. Tento farmár si ozaj zaslúži veľkú pozornosť pre vynikajúce výsledky v chove oviec i za kvalitu syrov. V kategórii parené syry výrazne najlepšie sa umiestnil syr Copánek od J. Janděčkovej z Nepomuk.

Tohoročná kvalita hodnotených farmárskych syrov bola bezpochyby podstatne lepšia ako v uplynulých rokoch a konštatovali to nielen hodnotitelia, ale aj bežní účastníci Festivalu. Veľmi potešiteľné bolo, že sa farmári i malovýrobcovia naučili robiť nielen čerstvé a mäkké syry, ale aj vynikajúce zrejúce syry s pestrou škálou druhov. Veľkým prínosom pre návštevníkov celého Festivalu syrov bola veľká účasť syrárskych stánkov, kde všetci účastníci mohli si obzrieť i odskúšať kvalitu syrov. Škoda, že tam

neprišlo viac farmárov zo Slovenska. Veľmi dobre sa uviedli však syrári z AT Dunaj, Mliekareň – syrárň Dubník a tiež i Ing. Barbora Kováčová z Kozej farmy Čierna dolina – Zlaté Moravce.

Podstatné na Festivale syrov a to i na súťaži nebolo iba zvíťaziť, ale najmä zúčastniť sa takejto vynikajúcej prehliadky, zviditeľniť na verejnosti svoju výrobu, porovnať si kvalitu svojich i konkurenčných syrov a hlavne získať nové podnety na ďalšie zlepšovanie kvality i inováciu výroby. Okrem súťaže na Festivale bola možnosť konzultovať a poradiť sa so skúsenými odborníkmi a dokonca sa i učiť základom syrárstva. To všetko má veľký význam pre ďalší vývoj výroby kvalitných syrov v Čechách i na Slovensku. Veľkým prínosom celého Festivalu syrov v Mikulove bola pomoc a záštita Ministerstva zemědělství ČR a osobná účasť ministra Ing. Mariana Jurečky.

Záverom je potrebné poďakovať všetkým organizátorom Festivalu tradičných syrov z Čiech, Moravy i Slovenska v Mikulove, na čele s Blankou Hrbkovou zo Svazu faremných zpracovateľov ČR, za vynikajúcu prípravu i realizáciu tohto podujatia. Tento Festival si už každým rokom získava stále väčšiu popularitu medzi výrobcami i vo verejnosti a stáva sa miestom, kde malovýrobcovia syrov môžu získať nový impulz pre ďalší rozvoj výroby vynikajúcich syrárskych špecialít.

Prvý ročník mikroregionálnych farmárskych a remeselníckych trhov v Čeríne

Dňa 23. septembra tohto roku bol v severo-podpolianskej obci Čerín – konkrétne v priestoroch a na priestranstvách miestnej bývalej dominantnej hospodárskej usadlosti – usporiadaný prvý ročník mikroregionálnych farmárskych a remeselníckych trhov.

Slávnostný spievod

O deviatej hodine doobedňajšej boli sprístupnené areály vyčlenené na program toho dňa, ktorý – okrem spomínaných trhov – pozostával aj z iných ctených podujatí, medzi ktoré patrili ukážky pracovných postupov zúčastnených trhovníkov, výstava predmetov miestnej pred-modernej vidieckej kultúry, premietanie dokumentárneho vlastivedného filmu o Severnom Podpoľaní, ďalej lukostrelba, ukážka dobového

Výstava predmetov miestnej pred-modernej vidieckej kultúry

táborenia a sladké pohostenie dostupné na preten-deň zriadenom rytierskom stanovišti, a prezentácie odborných organizácií pôsobiach v oblasti rozvoja obce a regiónu, rozvoja cestovného ruchu a aj rozvíjania vnútroštátneho priateľstva a v oblasti rozvoja cestovného ruchu. Okrem toho sa na danom mieste udialo aj jedno iné – povahovo mimoriadne a markantné – podujatie: slávnostné prevzatie Stopy svätého Martina z Tours, a tým aj uvedenie Čerína na trasu kultúrnej cesty svätého Martina z Tours. Pre toto posledne spomenuté bude ale možno vyčlenený priestor niekde inde...

Uskutočňovanie farmárskych a remeselníckych trhov doposiaľ nemá v tomto mikroregióne tradíciu – a prinajmenšom v novodobých dejinách pravdepodobne ani históriu. Túto skutočnosť (ako aj – z perspektívy spoločenského rozvoja – mnohé iné) má ale zmeniť nedávno zahájený projekt rozvoja mikroregiónu Severné Podpoľanie. Uvedený

V Čeríne sa nachádza gotický kostol sv. Martina z Tours, v ktorom sú zreštaurované vzácne stredoveké fresky, foto Pavol Borodovčák

projekt sa sústreďuje na využitie kultúrneho potenciálu tejto geografickej oblasti a to s primárnym cieľom podporiť podnikateľské prostredie, cestovný ruch a kvalitu života miestnych obyvateľov. Tento pisateľský príspevok sa ale bude obmedzovať len na tú časť projektu, ktorá sa orientuje na rozvoj vidieckych podujatí, ktorá sa už aj začína sprítomňovať práve konaním farmárskych a remeselníckych trhov.

Aj keď v svojej programovej celistvosti (ako je uvádzané v prvých častiach tohto článku, tak išlo o viacero podujatí rôzneho charakteru) išlo o podujatie jedinečné a pomerne aj grandióznejšie, tak je ale azda na mieste aj uviesť, že podmienky toho dňa – najmä čo sa týka počasia – v konečnom dôsledku zapríčinili obmedzenie rozsahu tejto udalosti, a to ako na strane prezentovaných tým, že kvôli počasiu sa museli teatrálnější podujatia presunúť do skľúčenejších priestorov, tak aj na strane návštevníkov, čo sa prejavilo nižším počtom zúčastnených.

Vďaka všetkým priaznivým a napriek všetkým nepriaznivým okolnostiam sa ale toto podujatie ukázalo byť ako vzácne, o čom svedčili referencie prítomných hostí a zvýšená pozornosť a participácia spravodajských inštitúcií a odborných organizácií.

Severné Podpoľanie

Čo sa týka oplývania prírodnými a kultúrnymi hodnotami tak je nimi – na svoje skromné spoločenské a priestorové proporcie – mikroregión Severné Podpoľanie pomerne dobre obdarený.

Dnešným ekonomicko-filozofickým trendom alebo možno príhodnejšie povedané: záujmom; je hospodáriť racionálne a s čo najväčším ohľadom na ochranu životného prostredia. A je to práve tento záujem, ktorý je z ekonomického hľadiska možné identifikovať práve v titulovanom projekte, ktorým je Rozvoj mikroregiónu Severné Podpoľanie. Avšak pritom nejde o rozvoj, ktorý má byť realizovaný za účelom industrializácie a pracovného vytáženia tohto územia, ale ideálne za celkom opačným účelom, ktorým je nachádzanie odpočinku, príjemného zážitku a s tým spojenej duševnej rekreácie a osvetu. Preto je potrebné už na úvod povedať, že ide o projekt, ktorý je v podstate orientovaný na oblasť cestovného ruchu. V nasledujúcom texte a k nemu pridružených príspevkoch vám budú predstavené podrobnejšie súvislosti ale aj širšie okolnosti, ktoré sa ho týkajú. S týmto úvodným slovom vám prajem zaujímavé a inšpiratívne čítanie.

Definovanie mikroregiónu Severné Podpoľanie

Mikroregión Severné Podpoľanie je – v porovnaní s viac atraktívnymi alebo inak spoločensky významnejšími (z dopravného hľadiska je ho možné považovať za pobočný koridor) časťami Slovenska – menej známou lokalitou. Svojím situovaním sa nachádza – ako značí aj jeho názov – na sever od povestnejšieho (južného) Podpoľania rozprestierajúceho sa naokolo mesta Detva, ktoré je jeho geografickým a možno aj akýmsi marketingovým centrom. Konkrétnejšie: ide o územie o rozlohe okolo 150 km², ktoré sa nachádza v pomyselnom trojuholníku medzi Banskou Bystricou na severozápade, Zvolenom na juhozápade a pohorím Poľany na východe.

Obec Poniky

Názov tu predmetného mikroregiónu pravdepodobne nie je súčasťou oficiálnej geografickej nomenklatúry, ale je len odvodeninou od názvu združenia obcí, ktoré svojim územím pokrývajú túto západnú časť Poľany. Konkrétne ide o združenie (založené podľa zákona o obecnom zriadení) pozostávajúce z 10 obcí, ktoré majú spolu okolo 6 000 obyvateľov, pričom čo do počtu obyvateľov sú medzi jeho konštitutívnymi obcami značne disparity (najmenšia obec má obyvateľov len nad 150 (Oravce) a dve najväčšie (Hrochof a Poniky) desaťnásobne viac).

Krajina okolo obce Poniky

O Projekte rozvoja mikroregiónu Severné Podpoľanie

Okrem územia predošle spomínaných obcí tvoriacich Združenie obcí mikroregiónu Severné Podpoľanie sa tento projekt rozšíril aj na územie ďalších sídelných útvarov, a to konkrétne o územie Lukového, Sampora a Zolnej. Došlo k tomu preto, pretože tieto kvázi obce svojou príľahlosťou k a svojimi kultúrnymi a geografickými súvislosťami s ostatnými sídlami Severného Podpoľania je možné uzavrieť do jedného kompaktného celku – minimálne čo sa teda týka ponuky cestovného ruchu, v rámci ktorého je možné vykonávať poznávacie aktivity, zúčastňovať sa spoločenských podujatí alebo napomáhať si vo výmene poznatkov a iných informácií. Ako už teda bolo na viacerých miestach tohto článku poukázané, tak Projekt rozvoja mikroregiónu Severné Podpoľanie sa koncentruje na sektor cestovného ruchu. V tom je jeho hlavnou úlohou podnietiť alebo podporiť v tomto mikroregióne také aktivity, ktoré by rozvoju cestovného ruchu dopomohli. S týmto cieľom začal proces uzavierania partnerstiev medzi miestnymi aktérmi alebo aj aktérmi spoza hraníc mikroregiónu, ktorí sa s týmto cieľom identifikovali. Jedným z prostriedkov, ktorý má tomuto všetkému napomôcť, je propagácia tohto úsilia a jeho nositeľov. Na nasledujúcich

niekoľkých stranách sa už budete môcť dozvedieť niečo viac o vybraných konkrétnych jednotlivcoch, skupinách alebo aj celých komunitách, ktoré svojou prácou a životom prispievajú k úvodne spomínaným hodnotám tohto mikroregiónu, čím sa podieľajú na formovaní kvality miestneho života a reputácie tejto oblasti.

Kostol sv. Františka z Assisi v Ponikách

Predstavuje sa OZ Hradisko na Kláštore

AUTOR ČLÁNKU

OZ Hradisko na Kláštore – Ponická Huta je združením dobrovoľným. Jeho hlavným poslaním je upriamovať pozornosť verejnosti na neznámu lokalitu „Hradisko na Kláštore v Ponickej Hute“, významnú z hľadiska ochrany prírody, archeológie, histórie a kultúry našich predkov. Lokalita Hradisko sa nachádza hneď za obcou Ponická Huta v pohorí Učovník, ktorý svoje tajomstvá o Hradisku na Kláštore skrýva približne na jednom hektári lesnej plochy. Jeho prídomie tvorí skalnaté bralo Baba, na ktorého vrchole sa dodnes nachádza jedinečný železný kríž, vytavený a ukutý zo železa zo zaniknutej vysokej hutnej pece v Ponickej Hute.

**OZ Hradisko
na Kláštore
Ponická Huta**

Jedným z kľúčových zameraní OZ je vytvoriť a udržiavať dva náučné chodníky – Hradisko a Dúbrava, zamerané na život, prácu a remeslá našich predkov z dávnych čias. Taktiež dostať do povedomia vzácnu flóru a faunu strategického miesta na Hradisku a v chránenej prírodnej rezervácii Dúbrava. Zároveň sprístupniť a poskytovať verejnosti historické artefakty ľudskej činnosti v lokalite Hradisko, zahájiť archeologický prieskum

Skalné bralá na lokalite Hradisko

lokality a následne vykonávať propagáciu lokality nielen na území Slovenska, ale aj v zahraničí.

Rozhodli sme sa:

- ▶ zbierať, obnovovať, kompletizovať vedomosti a informácie o lokalite
- ▶ informácie zverejňovať, informovať širokú verejnosť
- ▶ podieľať sa na rozvoji, usmernení turizmu, pešej chôdze v našom regióne
- ▶ organizovať kultúrno-spoločenské, historicko-náučné podujatia
- ▶ sprostredkovať stretnutia a archeologické aktivity pre všetky vekové kategórie
- ▶ rozvíjať ich kultúrno-historickú gramotnosť v prirodzených podmienkach danej lokality

Spomienka na rodáka Jána Melku

Humorne naladené družstvá na Majstrovstvách vo varení baranieho perkeltu pod Hradiskom

KULTÚRNO-SPOLOČENSKÉ AKTIVITY V OBCI PONICKÁ HUTA:

Majstrovstvá vo varení baranieho perkeltu pod Hradiskom (už 3.ročník)

Spomienka „In memoriam Jána Melku“ venovaná výnimočnému človeku z oblasti ovčiarstva a salašníctva v Ponickom chotári, rodákovi pánovi Jánovi Melkovi. Cieľom tohto podujatia je spoznať tradičnú salašnícku kultúru regiónu – spracovanie ovčieho mäsa a mlieka, zachovať remeslo miestnych bačov a paholkov na okolitých salašoch.

Hutnícka zabijačka (už 9. ročník)

Domáca zabijačka bola kedysi vo väčšine domácností každoročnou samozrejmosťou. Či už v rámci rodinnej sebestačnosti, alebo pri udalosti akou bola svadba alebo krštenie. Pojmy ako krnholec, čiga, parák, pauštik ... sa už stali archaizmami. Klobásky

Hutnícka zabijačka

a jaternice sa plnili ručne cez kravský roh do vyšlamovaných čriev a hneď po vyťahnutí svine na čigu stahovali krupón – časť chrbtovej kože, ktorá sa musela odovzdať štátu. Takýto obraz vidíme už len vo filme pre pamätníkov.

Cieľom podujatia je ukázať návštevníkom priebeh domácej zabijačky, samotnú výrobu zabijačkových špecialít ako jaternice, klobásky, krkovičku, studeno, kapustnica, škvarky, pauštik, grilovaná panenka a ďalšie výrobky.

Fašiangy a fašiangová zábava na Ponickej Hute

Originálne masky od výmyslu sveta sa postretali a začalo sa chodiť a vyhrávať od domu k domu. Fašiangy, Turíce, Veľká noc ide – zvesela sa nieslo od horného konca na dolný, od Gembalovcov po tabuľu na začiatku obce a naspäť. Husle, harmonika, dobrá nálada, smiech, to všetko znásobovalo príjemnú atmosféru. Tuto nám nedali, tuto nám dajú, tu koňa zabili, slaniny majú – posledné verše známej fašiangovej piesne ani neboli potrebné, lebo každá gazdinka s gazdom už vynášali pred dom všakovaké tuhé i tekuté pohostenie. Nechýbala tunajšia špecialita, ktorou je vynikajúci rum na masle.

Ostatné:

- ▶ Prechod zimnou Bukovinou
- ▶ Vianočný punč
- ▶ Upratovanie brala „Baba“
- ▶ Spolupráca RTVS „Televíkend“ – dokument o lokalite

Obec Zolná

Obec Zolná leží vo Zvolenskej kotline v údolí potoka rovnakého mena. Stred obce je 343 m n.m. V súčasnosti je mestskou časťou Zvolena.

S pomína sa okolo roku 1265. Z tohto obdobia sa zachoval aj ranogotický kostolík sv. Matúša (1295). Stojí na kopci Vápenica v strede dediny. Je význam svojimi freskami, ktoré sú z časti odkryté. Považujú sa za veľmi vzácne a zaujímavé. Odborníci sa domnievajú, že fresky maľovali maliari, ktorí dobre poznali byzantskú kultúru. Kostolík v súčasnosti slúži rímsko-katolíckej cirkvi, kde sa konajú omše. Na svojej ceste za umením sa tu v roku 2000 zastavil aj anglický princ Charles. V súčasnosti prebieha rekonštrukcia vonkajšej fasády.

Zolniansky lahar

preskúmanie. Vzácnosťou je skala TUF – jediný jav v Európe, pretože takéto javy sú známe len z ostrovov Java.

Históriu obce žije aj v pamätnej izbe, ktorá vznikla na počesť 50. výročia SNP vďaka nášmu rodákovi Jánovi Halajovi a miestnym obyvateľom. V pamätnej izbe sú historické panely z čias 17. septembra 1944, keď na poľnom letisku na Dolných lúkach v Zolnej pristálo 22 lietadiel (lavočky) I. čsl. samostatného stíhacieho leteckého pluku pod vedením kpt. Františka Fajtla. Prileteli na pomoc SNP v boji proti okupantom. Svojou činnosťou sa zapísali do dejín vojny, lebo vyše mesiaca operovali v tyle nepriateľa. Tento deň bol vyhlásený za Deň letectva v našej republike. Každoročne sa pri pamätníku konajú oslavy.

No nielen históriu žije obec. Aktívne pracuje Občianske združenie a Klub dôchodcov. Svoje voľné chvíle si spríjemňujú spoločnými posedeniami, výletmi, kultúrnymi akciami, ba dokonca aj vzdelávaním na Univerzite tretieho veku vo Zvolene. Zaujímajú sa o šport nielen mladší, ale aj dôchodcovia. Nerobí im problém zabehať si, zahrať stolný tenis či chodiť na prechádzky. Aktivít je vyše hlavy. Treba upravovať okolie, vyčistiť lahar, osláviť rôzne sviatky. Tu sa stretávajú obyvatelia obce. Žije sa tu družne a občas aj veselo.

Ranogotický kostol sv. Matúša v Zolnej

Neďaleko kostolíka stojí renesančný dvojpodlažný kaštieľ, kde v minulosti sídlila rodina Zolnayovcov. Z časti sa kaštieľ začal opravovať ako súkromný majetok.

Vzácnosťou obce je aj prírodný úkaz z čias aktívnej činnosti pohoria Poľany – Zolniansky lahar. Predstavuje mohutný sopečný bahenný prúd v dĺžke asi 18 km vzdušnou čiarou od Poľany, ktorý sa zastavil na území nad osadou v Zolnej. Lokalita je veľmi cenná, ktorá ešte len čaká na dôkladné

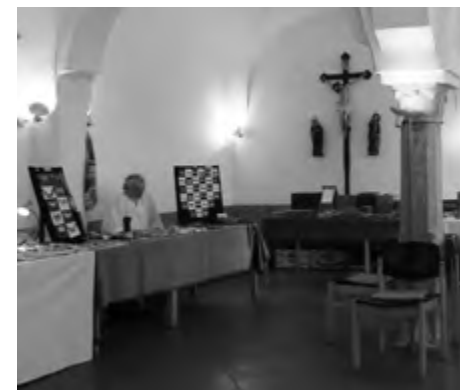
Remeselníci sa predstavili v Nemecku

Na jeseň minulého roka, už po desiaty raz, reprezentovala malá skupinka remeselníkov Slovenskú republiku na podujatí Kirchweihmarkt v nemeckom mestečku Eichstätt, ktorého súčasťou boli aj remeselnícke trhy.

Svoje výrobky a kumšt ich výroby predstavila Ľudmila Bátorová z Prievidze, ktorá zdobila vajíčka voskom, ďalej Božena Tomanová z Lazian predvádzala textilnú techniku sieťovanie, Mária Mizeráková ml. z Pobedima demonštrovala svoju zručnosť opletaním vajíčok drôtom a rezbárske umenie prezentoval majster ľudovej umeleckej výroby Peter Bandúr zo Žiliny. Spoločnosť im v priestoroch starobylej budovy v tesnej blízkosti katedrály robil remeselník spracúvajúcí rohovinu a perníkari z Českej republiky. Tento trh prebiehal aj v ďalších historických objektoch a na viacerých námestiach v centre mestečka, kde celkovú atmosféru umocňovali domy postavené v barokovom slohu. Návštevníci mali možnosť okrem iného ochutnať rôzne regionálne špeciality, vypočuť si hudobné skupiny rozličných žánrov, zabaviť sa, a deti sa mohli dokonca previesť na fave.

Zo starobylého bavorského mestečka odchádzali naši remeselníci plní dojmov a naplnení spokojnosťou z tohto, že mohli ukázať ďaleko za hranicami našej vlasti zručnosti, ktoré bravúrne ovládajú.

Obec Pukanec sa predstavila v Národnej rade SR

Súčasťou 17. ročníka Dní vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky, ktoré sa koná pod záštitou predsedu NR SR, bola aj prezentácia Obce Pukanec.

Podujatie organizované Vidieckym parlamentom na Slovensku, sa uskutočnilo 19. septembra vo výstavných priestoroch NR SR na Západnej terase Bratislavského hradu. Cieľom organizátorov je odovzdávanie si informácií o príležitostiach pre obyvateľov nášho vidieka, a to predstavením aktivít členov a partnerov Vidieckeho parlamentu. Na 17. ročníku boli prezentované: Magna via – turistická cesta zameraná na kultúrny a poznávací cestovný ruch, Nitrianska kráľovská vínná cesta – združenie ekologického cestovného ruchu, Rada Európskej kultúrnej cesty svätého Martina na Slovensku – rozširovanie a propagácia, dobrovoľnícka činnosť založená na ideáloch svätého Martina z Tours, Obec Pukanec a Agentúra pre rozvoj vidieka – príspevková organizácia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, v aktuálnom programovom období 2014 – 2020 je hostiteľským orgánom jednotky Národnej siete rozvoja vidieka SR.

Po oficiálnom otvorení Dní vidieka v NR SR ministerskou pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ing. Gabrielou Matečnou a príhovorom predsedu Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie Mgr. Petra Antala, sa prezentovali vystavujúce subjekty. Starosta obce Pukanec, Ing. Ján Rievaj, priblížil históriu bývalého slobodného, banského kráľovského mesta, vinársku, remeselnú a banícku tradíciu našej obce. Miestne zvyky prezentovali členovia FS Volosán a DFS Lisna, pokračovatelia hrnčiarskej a debnárskej tradičnej výroby – Tomáš Frank a Martin Gembeš. Návštevníci sa od členov Spoločnosti priateľov cestovateľa Samuela Šikefa a pukanskej histórie dozvedeli o aktivitách, zameraných na zviditeľňovanie osobností a bo-

hatej minulosti našej obce, Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov v Pukaneci prezentovala úspechy svojich členov na okresných aj celoslovenských súťažiach, budovanie komunitnej záhrady, muštovanie a sušenie ovocia z domácej produkcie a ostatné činnosti. Dni vidieka v NR SR vyvrcholili diskusiami vo výboroch Národnej rady. Podpredseda NRSR Ing. Béla Bugár so starostom Obce Pukanec, Ing. Jánom Rievajom diskutovali na tému zabezpečenia infraštruktúry pre obyvateľov tohto regiónu. Pukančania, ale aj široké okolie od

Sprievodný kultúrny program

sa tešila práve rokovacia sála, kde sme si spoločne zaspievali nielen pukanské ľudové piesne.

Zástupcom miestnej samosprávy a organizácií z Obce Pukanec bude toto podujatie pripomínať aj certifikát o absolvovaní úseku cesty Magna Via na trase Pukanec – Bratislava, ktoré na pamiatku získali od Doc. Ing. Jozefa Húsku, CSc. predsedu Združenia Magna Via. Turistická cesta vedie po trase historickej kráľovskej poštovej cesty a ponúka turisticky zaujímavé pamiatky, ako aj zážitkový vidiecky turizmus.

Slávnostné otvorenie

Ekonomická teória a prax

Pri príležitosti 40 výročia založenia Ekonomickej fakulty v Banskej Bystrici sa uskutočnila 3. a 4. 10. 2017 Medzinárodná vedecká konferencia Ekonomická teória a prax 2017 (ETAP 2017) pod odbornou garanciou doc. Ing. Petra Krištofíka PhD.

V úvodnom bloku sa cez videoprejekciu prítomným prihovorili aj vzácné absolventky tejto fakulty a manželky p. prezidenta SR a majstra sveta v cyklistike.

Cieľom podujatia bolo prispieť k prehĺbeniu teoretických a praktických poznatkov z ekonómie. Ambíciou konferencie bolo vytvoriť synergický efekt zo spolupráce vedeckej komunity reprezentovanej ekonomickou praxou.

V pracovných sekciách odznali tématické okruhy: Dobrovoľnícky cestovný ruch, Dôchodkové a verejné financie, Efektívnosť a inovácie

vo verejných službách, Financie, bankovníctvo a investície, Finančné aspekty fungovania územných celkov, Inovácie ako faktor udržateľného rozvoja podniku, Interdisciplinárna v ekonómii, Konkurencieschopnosť a ekonomický rast, Kreatívny a inteligentný rozvoj územia, Malé a stredné podnikanie, Manažment a marketing podniku, Manažment a spracovanie cieľového miesta cestovného ruchu, Nové výzvy regionálneho rozvoja a verejnej správy v 21. storočí, Súčasný výzvy v makroekonómii, Súčasný výzvy v mikroekonómii, Štandardizácia a regulačné politiky, Udržateľný a konkurenčne schopný cestovný ruch, Verejná ekonomika a politika.

Rodová rovnosť

Rodová rovnosť je komplexný fenomén, ktorého dopady a následky sa dotýkajú každej oblasti spoločnosti.

Rodová rovnosť nestojí v protiklade k rôznorodosti jednotlivých mužov a žien, ale je alternatívou k súčasnej spoločenskej hierarchii, ktorá znevýhodňuje najmä ženy. Cieľom rodovej rovnosti je vytvoriť rešpektujúci priestor pre každú ženu a každého muža, aby sa mohli realizovať v živote podľa svojich priání a schopností a neboli obmedzovaní rodovými stereotypmi. Odstraňovanie rodovej nerovnosti vyžaduje prístup, ktorý zohľadňuje mnoho aspektov. Základným východiskom sú zmeny v zákonoch a politikách, ktoré vytvárajú podmienky pre systematické opatrenia na zavádzanie zmien na inštitucionálnej úrovni, bez ktorých nie je možné rodovú rovnosť dosiahnuť.

Celoštátna stratégia rodovej rovnosti v SR a nadväzujúci Akčný plán rodovej rovnosti na roky 2014-2019 vychádzajú zo základných strategických dokumentov Európskej únie a Rady Európy, ktoré zavádzajú členské štáty k prijímaniu pozitívnych opatrení k rodovej rovnosti. Aktivity plánu boli pripravené v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami a Výborom pre rodovú rovnosť Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Cieľmi sú:

1. **Ekonomická nezávislosť** – posilňovanie ekonomickej nezávislosti žien odstraňovaním rodových rozdielov na trhu práce,
2. **Rozhodovanie** – znížovanie rodových rozdielov v participácii žien a mužov v rozhodovacích procesoch,
3. **Vzdelávanie** – zlepšenie uplatňovania rodovej rovnosti vo vzdelávaní, vede a výskume
4. **Dôstojnosť** – posilnenie autonómie a telesnej integrity žien eliminovaním degradujúcich a násilných prejavov voči ženám,
5. **Inštitucionálny mechanizmus** – zabezpečenie prierezového a participatívneho inštitucionálneho mechanizmu na presadzovanie rodovej rovnosti,

6. **Medzinárodné vzťahy** – uplatňovanie rodového hľadiska v medzinárodnej spolupráci

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci s Úradom vlády SR zorganizovalo dňa 28.9.2017 v B.Bystrici Konferenciu „Vyrovnávacie opatrenia a ich implementácia v programovom období 2014-2020“

V rámci vstupnej prednášky do problematiky horizontálnych princípov RMŽ a ND boli odprednášané témy:

- Dočasná vyrovnávacie opatrenia na základe enticity a rodu – Jarmila Lajčáková
- Dočasné vyrovnávacie opatrenia a EŠIF – Zuzana Široká
- Prístupnosť v kontexte dohovoru o OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím – Ján Gabura

V druhom bloku Prezentácia Best practise projektov odznali zaujímavé príspevky:

- Vyrovnávacie opatrenia pre ľudí so zrakovým postihnutím – Pavol Korček
- Vitamín Works – Ivan Marko
- Integrácia osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou – Milan Štefanka
- Deaf Kebab – Róbert Šarina

Panelová diskusia prebiehala v dvoch okruhoch: Rodová rovnosť v EŠIF v programovom období 2014-2020 a Nediskriminácia v EŠIF pre programové obdobie 2014-2020.

V príručke „Ako používať rodovo vyvážený jazyk“ je v časti Vybrané príklady zdôraznené ako používať symetriu medzi označením žien a mužov: Správne je „Vážené dámy a vážení páni“, „Milé dámy a milí páni“ a NIE „Milé dámy a vážení páni“. Tiež je dôležitá neutralizácia – miesto Súťaž Učiteľ roka použiť Súťaž Učiteľská osobnosť roka, miesto Obráťte sa na odborníka použiť Obráťte sa na odbornú pomoc.

Podpora malých poľnohospodárov

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR vyhlásilo výzvu na podporu malých farmárov. Chce tak pomôcť malým poľnohospodárom pri štarte podnikateľskej činnosti a rozvoji rastlinnej aj živočíšnej výroby v krajine.

MPRV SR bude zároveň spolupracovať s malými farmármi aj v úspešnom projekte ministerstva „Chcem dodávať“, ktorý umiestnil za zvýhodnených podmienok produkty stovky produktov viac ako 100 slovenských výrobcov na pulty reťazcov.

„Nenávratný finančný príspevok vypláti Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA) vo výške 15 000 € na jeden malý poľnohospodársky podnik vo forme dvoch splátok po dobu max. päť rokov. Pri podpise Zmluvy o poskytnutí NFP 50 % vypláti, a 50 % po správnej realizácii podnikateľského plánu,“ vysvetlil Juraj Kozuch, generálny riaditeľ Pôdohospodárskej platobnej agentúry.

Oprávneným žiadateľom na zapojenie sa do výzvy je malý poľnohospodársky podnik (fyzická alebo právnická osoba) podnikajúca v poľnohospodárskej prvovýrobe. Výrobný potenciál malého poľnohospodárskeho podniku, meraný štandardným výstupom (ŠV), prevyšuje 4 000 eur, a neprevyšuje 7 999 eur.

Výnimku tvoria komodity, ako sú zemiaky; zelenina, melóny a jahody; vinohrady a dojnice, u ktorých hodnota štandardného výstupu prevyšuje 4 000 eur, ale neprevyšuje 9 999 eur.

Kritériá pre výber projektov, všeobecné podmienky pre poskytnutie príspevku, ako aj forma a spôsob preukázania plnenia kritérií a podmienok, sú podrobne uvedené vo výzve, zverejnenej na webovom sídle PPA www.apa.sk. Žiadosti je možné podať do 13. apríla 2018 na Pôdohospodársku platobnú agentúru.

www.polnoinfo.sk

Na salaši pri guláši je vždy dobre

Aj v tomto roku v septembri za krásneho počasia nám pripravila majiteľka Salaša Pružina pani Oľga Apoleníková svoj tradičný už XII. ročník, krásneho podujatia „Na salaši pri guláši“. Tak ako vždy aj tento krát sa krásny zámer, pritiahnúť ľudí na salaš, nadýchať sa krásnou prírodnou atmosférou a pritom sa dobre pobaviť pobaviť a sa i dobre sa najesť, sa mimoriadne dobre vydaril. Všetko klapalo naplno. Zas tam prišlo veľké množstvo ľudí, prišiel i župan Trenčianskeho samosprávneho kraja i starostovia okolitých obcí a mnohí miestni i cezpoľní návštevníci.

Toto krásne ovčiarske podujatie sa začalo svätou omšou už o 11 hod. a potom po slávnostnom otvorení majiteľkou Oľgou Apoleníkovou nasledoval bohatý kultúrny i náučný program a to – vystúpenie Moštenských pajtášov, pastierske duo z Brvništia a telocvičňa kungfu z Bytče. Pre účastníkov bolo veľmi zaujímavé predvedenie výroby tradičného ovčieho hrudkového syra pánom Črepom a potom aj odborná prednáška Ing. Karola Heriana o prínose mliečnych výrobkov pre zdravie ľudí. Z pripravených podujatí treba spomenúť aj rôzne súťaže detí i dospelých, jazda na koni, i cifrovanú muziku. Veľmi účastníkov podujatia zaujali krásne bolo i Dubnické divadlo „Zborovňa“.

Som veľmi rád, že nielen ja, ale aj podstatná časť návštevníkov tohto jedinečného podujatia bola veľmi spokojná s celým jeho priebehom. Oživilí sme si tu zas ovčiarske tradície, ochutnali si mliečne výrobky z ovčieho mlieka i vynikajúci guláš i jahňacinku, bryndzové halušky, palacinky, atď. Salaš Pružina patrí za posledné roky patrí so svojimi vynikajúcimi syrárskymi i mliečnymi výrobkami medzi špičkové ovčiarske podniky. Za tou veľkou popularitou Salaša v Pružine a za kvalitou

Maskoti Matko a Kubko víтали už na parkovisku.

Ľudová muzika Moštenský pajtáši

ovčích syrov je obrovská náročná práca a neustále vylepšovanie nielen samotného chovu oviec, ale i v spracovaní mlieka, neustále zdokonaľovanie technológie výroby, inovácia výrobkov a hlavne vytrvalosť majiteľky a celého kolektívu. Im treba preto úprimne poďakovať, lebo robia dobré meno nášho ovčiárstva a to nielen doma, ale už i v zahraničí.

V tomto roku boli už mnohé ovčiarske slávnosti a ešte nás čaká ukončenie sezóny na Demetra. V propagácii syrov a už i iných mliečnych výrobkov práve ovčiari prevzali iniciatívu a najviac propagujú svoje zdravé výrobky z ovčieho mlieka. To je veľmi záslužná činnosť, ktorá s dosťáva do povedomia ľudí naše tradície i zdravú výživu. Pevne verím, že i takéto podujatia ako bolo „Na salaši pri guláši“ v Pružine sa postupne budú čoraz viac rozširovať po celom Slovensku.

Opäť bola hojná účasť.

V Kolibe Papradno je vždy dobre a veselo

Aj keď už nie je ovčiarska sezóna a ovečky sa už nedoja, na Kolibe v Papradne je vždy rušno a veselo. Tentokrát v predvianočnom čase, v čase keď chodieval Mikuláš so svojimi pomocníkmi sa aj tu v Kolibe Papradno zastavil a bol svedkom veľkolepej verejnej „Mikulášskej zabíjačky“.

Majiteľka Koliby pani Anička Beniková so svojim kolektívom spolupracovníkov usporiadala túto neradičnú a veľkú Mikulášsku zabíjačku, kde šesť družstiev z okolia robilo verejnú zabíjačku aj s výrobou svojich mäsiarskych špecialít. Tieto družstvá súťažili v kvalite svojich špecialít a ve-

rejnosť ich mala možnosť ochutnať a posúdiť. Na tomto krásnom zimnom podíkatí v krásnom zasneženom a slnečnom prostredí sa zišlo niekoľko sto ľudí z blízkeho okolia i zo vzdialenejších kútov Slovenska.

Bolo to veľkolepé podujatie, kde všetci účastníci mali možnosť vidieť výrobu mäsiarskych špecialít a hlavne mohli si pochutnať do sýtosti na tom, čo im najviac chutilo. Všetci tam sa varila výborná kapustnica, podávali sa výborné tlačienky, hurky, počené kúsky mäsa, podhrdlinka a veľa ďalších špecialít. Boli tam aj syrárske výrobky a taktiež niečo na zapitie. K tomu všetkému pre Betleheme vyhrávala aj vynikajúca ľudová kapela. Účastníci tohto hodovania, keď sa do sýtosti najedli, veru si aj dobre zaspievali a to pred Kolibou v krásnom zasneženom prostredí. Samozrejme, že v samotnej veľkej drevenej Kolibe bolo teplúčko a útulne a tam sa tiež vo veľkom hodovalo. Bol to ozajstný vynikajúci zážitok na ktorý budú všetci dobre a dlho spomínať.

Za prípravu a priebeh tejto vynikajúcej Mikulášskej zabíjačky na Kolibe v Papradne je treba úprimne poďakovať pani Aničke Benikovej a celému jej organizačnému tímu. Ona v tomto krásnom prostredí organizuje v letnej sezóne aj viaceré ovčiarske slávnosti, ktoré taktiež prekročili svojim vybavením a spoločenským prínosom hranice obce a rozniesli dobrý chýr o našich farmároch i chovateľov oviec po celom Slovensku.

Jeďz, koľko vládzeš
 • NETRADIČNÁ •
MIKULÁŠKA ZABIJAČKA
 KOLIBA PAPPADNO VÁS SRDEČNE POZÝVA NA SÚŤAŽ
 ŠIESTICH DRUŽSTEV VO VÝROBE ZABIJAČKOVÝCH ŠPECIALÍT.
 VÝROBKÝ MÔŽETE ODHODNOTIŤ A ZJEŠT KOĽKO VLÁDZETE.
 Prijemnú atmosféru spestří ľudová kapela KUČERAVÝ JAVOR

Koliba Papradno
 9. 12. 2017 od 10:00 hod.

VSTUPNÉ 6,- €

Na všetky deň sa teší Mikuláš so svojimi pomocníkmi

ZABIJAČKOVÉ ŠPECIALITY MÔŽETE PRÍŠT OCHUTNAŤ AJ V NEDELU, 10. 12. 2017 od 11:00

Je veľmi dobre a prospešne, že ešte sú u nás mnohí úspešní farmári i ovčiari, ktorí aj v súčasnej dobe, ktorá veľmi nepraje našim poľnohospodárom, dokážu sa presadiť a pomáhajú udržať naše tradície. Tým zároveň pomáhajú k oživeniu nášho poľnohospodárstva, živočíšnej výroby i k zdravej výžive a ďalším významným spoločenským prínosom.

Strasbourgské zastavenia

Vlaňajšie ocenenie Líderka roka mi prinieslo možnosť navštíviť na pozvanie pani poslankyne Jany Žitňanskej Európsky parlament v Strasbourgu. Termín návštevy bol stanovený od 2. októbra 2017 do 5. októbra 2017. Túto návštevu som absolvovala s ďalšími štyrmi Líderkami a inými návštevníkmi zo Slovenska z oblasti zdravotne ťažko postihnutých a sociálne slabších. Tejto problematike sa v Európskom parlamente venuje pani poslankyňa Jana Žitňanská. Cesta do Strasbourgu pre mňa lebo som nastupovala v Bratislave trvala 10 hodín s prestávkami. Do Strasbourgu sme prišli o 19.30 hod., v hoteli v ktorom sme boli ubytovaní nás čakala Baška jedna z asistentiek pani poslankyne, ktorá nás ubytovala a oboznámila s programom na nasledujúci deň.

Strasbourg sa nachádza v kraji zvanom Alsasko a vybrané zaujímavosti tohto kraja sme mali možnosť navštíviť v priebehu druhého dňa. Po raňajkách naša cesta viedla k hradu Haut-Koenigsbourg. Tento impozantný hrad sa nachádza na kopci vo výške 757 metrov a je múzeom stredoveku. Po prehliadke stredovekého hradu sme sa presunuli do parku v ktorom sa nachádzala farma opíc. Tieto sa voľne pohybovali po parku medzi návštevníkmi. Bolo to menšie safari. Naša cesta viedla v popolud-

Ludmila Eva Kmetová a Mária Mizeráková pred budovou Európskeho parlamentu.

Majestátna gotická katedrála Notre Dame v Strasbourgu patrí medzi najvyššie kostoly na svete. Jej hlavná veža meria 142 metrov.

Chcem sa poďakovať pani poslankyni Janke Žitňanskej za pozvanie do Európskeho parlamentu v Štrasbure a predstavení úžasného francúzskeho regiónu Alsasko.

Hneď večer po prijazde, keď sme sa ubytovali v hoteli, neváhali sme zablúdiť do reštaurácie a vychutnať si atmosféru pri degustácii červeného vína.

Na druhý deň sme navštívili krásny hrad Château du Haut-Koenigsbourg a ďalšou zastávkou bol prírodný areál Montagne des Signes s voľne žijúcimi opicami, pri ktorých sme sa úžasne vyšantili...

Prehliadka dedinky Ribeauvillé vláčikom nás preniesla do krásnej oblasti vinnej revy. Práve v tejto francúzskej vinárskej oblasti sa stretnete s najväčším počtom vín označených grand cru – vynikajúca produkcia, ktorú sme samozrejme chceli ochutnať, a tak sme zašli do krásnej vinárničky z červenými muškátmi vo vyrezávaných drevených oknách, kde nám ponúkali rizlingy, tramíny, muškáty rozdielnych ročníkov a chuti, pričom prevažovali hlavne sladšie sorty.

Na ďalší deň sme si už vychutnávali kávičku v európskom parlamente, kde sme sa stretli s pani poslankyňou Jankou Žitňanskou a na krátkej prednáške sme sa dozvedeli princíp fungovania európskej rady, európskeho parlamentu a európskej komisie. Zaujímavé bolo zúčastniť sa na rokovacom zasadnutí a vypočuť si europoslancov „naživo“. Na obede v self-restaurante, sme ešte v družnej debata pokračovali v zaujímavých témach, a po pár záberoch do mobilu, sme sa presunuli do centra Štrasbourgu, a nechali sme sa očariť unikátnymi stavbami, pamiatkami a suvenírmi, ktoré sme si nakúpili na pamiatku pre nás a našich známych.

Tento zaujímavý výlet nás obohatil o nové zážitky, nové osudy, nových priateľov, ktorí nás obohatili o nové skúsenosti a názory.

Ďakujem, pani poslankyňa Janka Žitňanská!

Ing. Helena Petrusová,
Agrokarpaty, s.r.o. Plavnica

Hrad Château du Haut-Koenigsbourg

ňajších hodinách do mestečka Ribeauvillé. Mestečko sa nachádza medzi vinicami a celá oblasť je veľmi malebná. Asistentka Baška, ktorá nám tento program vymyslela objednala pre nás výletný vláčik a my sme mali možnosť oboznámiť sa s krajom. Po absolvovaní cesty vláčikom sme si prezreli samotné Ribeauvillé, degustovali vína u miestnych vinárov a nakúpili suveníry. Výlet sme ukončili večerou v miestnej vybranej reštaurácii a vrátili sme sa naspäť do Strasbourgu.

Vinohrady v okolí dedinky Ribeauvillé.

Ženy – líderky s poslankyňou Janou Žitňanskou v budove Európskeho parlamentu.

Nasledujúci deň sme mali určený na návštevu Európskeho parlamentu a stretnutie s pani poslankyňou Žitňanskou. Po raňajkách nás asistentky pani poslankyne odviekli do Európskeho parlamentu. Najprv sme absolvovali osobné kontroly vyplývajúce z bezpečnostných opatrení. Všetko prebehlo v poriadku a my sme prešli na veľké nádvorie s fontánou kde sme sa ocitli v mori ľudí rôznych národností a jazykov. Mám z toho úžasný zážitok.

Naša cesta viedla do budovy parlamentu, asistentky nás doviedli do šatne kde sme si mohli odložiť nepotrebné veci a pokračovali sme do miestnosti kde sme absolvovali uvítanie, boli sme oboznámení ako Európsky parlament funguje. Nasledne zavítala medzi nás naša pozývateľka pani poslankyňa Jana Žitňanská, privítala nás a my sme mali možnosť pýtať sa na jej prácu. Potom sme navštívili rokovaciu sálu Európskeho parlamentu

a videli i ďalších poslancov zo Slovenska. Obdržali sme program rokovania a zasadací poriadok v rokovacej sále. Keďže bol čas hlasovania tak sa rokovacia sála zaplnila a my sme mali možnosť vidieť kto ako hlasuje. Skončilo sa hlasovanie a pani poslankyňa Žitňanská sa nám mohla opäť venovať, urobili sme si spoločné foto a boli sme pozvaní pani poslankyňou na spoločný obed do parlamentnej reštaurácie. Po obede sme sa s pani poslankyňou rozlúčili a išli sme na prehliadku Strasbourgu. Prezreli sme si dominantu mesta katedrálu Notre dam, námestie Kléber a ďalšie zaujímavosti mesta. Večer sme nasadli do autobusu a cestovali naspäť na Slovensko.

Som veľmi rada, že som mohla túto cestu absolvovať a ďakujem pani poslankyni Jane Žitňanskej, že mi to umožnila. Bolo to zúčerenie mojej dlhoročnej práce ako aktivistky.

ING. MÁRIA BEHANOVSÁ

Vidiecka žena roka – Líderka 2017

V rámci svetového Dňa vidieckych žien sa konal 16. ročník súťaže Vidiecka žena roka – Líderka 2017. Pod záštitou europoslankyne Jany Žitňanskej v spolupráci s partnermi súťaže 13. 10. 2017 v Spišských Tomášovciach.

Niekedy musíme vynaložiť úsilie, ak chceme ísť cestou dobra a lásky. Ten, kto sa nenechá odradiť počiatocnými ťažkosťami, dočká sa ovocia svojho konania. Dôležitá je voľba. Prvý krok akou cestou sa vydáme.

VÝSLEDKY SÚŤAŽE:

žena – aktivistka: **Mgr. Valéria LUKÁČOVÁ**
 žena – politička: **Ing. Zuzana MÁČEKOVÁ**
 žena – podnikateľka: **Ing. Anna KOVÁČIKOVÁ**
 žena – remeselníčka: **Gabriela MOLNÁROVÁ**

Otvorenie slávnostného vyhodnotenia súťaže.

AKTIVISTKA

Mgr. Valéria LUKÁČOVÁ, 36 rokov

Je absolventka Slovenskej vinárskej akadémie. Výrazne podporuje doma a v zahraničí Slovenských vinohradníkov a producentov vína. Je členkou Európskeho vinneho rytierskeho rádu EVIRS a Ordo Equestris Vini Europe OEVE. V EVIRS bola prijatá a v OEVE sa stala nositeľkou hodnosti Dáma vína. Je členkou honorárneho konzulátu SR a OEVE v Eisenstadte v Rakúsku. Organizuje a podporuje aktivity Slovenských a Európskych vinárov u nás a v zahraničí, čím významne podporuje rozvoj vidieka na Slovensku. Je aktívna v umeleckej tvorbe so zameraním na révu a víno.

Účastníci konferencie

POLITIČKA

Ing. Zuzana MÁČEKOVÁ, 54 rokov

Vydatá, matka dvoch detí, ukončené vysokoškolské vzdelanie – VŠP v Nitre. Pracovala ako ekonómka (1988-1991) a v štátnej správe (1991-2002). Od roku 2002 je starostkou obce Uhrovec. Pracuje aj ako poslankyňa za okres Bánovce nad Bebravou vo VÚC v Trenčíne, členka Rady ZMOS, členka predsedníctva ZMOS, členka sekcie rozvoja vidieka pri ZMOS,

predsedníčka Združenia obcí Uhrovská dolina a riaditeľka Neziskovej organizácie Ľudovíta Štúra. Za doterajšiu prácu získala viaceré ocenenia: Pamätná medaila Ministerstva vnútra SR za zásluhy o verejnú správu, Ďakovný list Trenčianskeho samosprávneho kraja za osobitný prínos k rozvoju kultúry Trenčianskeho kraja, Starostka roka 2013, Pamätná plaketa za aktívnu činnosť pri rozvoji Združenia miest a obcí Slovenska, Cena predsedu Matice Slovenskej za aktivity v Roku Ľudovíta Štúra.

Organizátori za VIPA SK, Ing. Mária Behanovská a Ing. Karol Herian, CSc.

PODNIKATEĽKA

Ing. Anna KOVÁČIKOVÁ, 56 rokov

Je už dlhoročnou a veľmi úspešnou predsedníčkou poľnohospodárskeho družstva v Liptovskej Revúci. Zároveň patrí medzi najväčších chovateľov oviec. PD Liptovské Revúce od jej vedením dosiahlo vynikajúce výsledky, za čo bola aj pani Ing. Anna Kovačiková viacsobne ocenená našim ministerstvom a aj Zväzom chovateľov oviec a kôz. Naposledy získala za svoje výrobky Zlatý kosák na Agrokomplexe v Nitre. Zastáva aj významné funkcie v ZCHOK a za výrobky z ovčieho mlieka zís-

Odovzdávanie ocenení: sprava H. Petrusová, M. Behanovská, Z. Nebusová.

Sprava: Z. Nebusová, starostka obce Spišské Tomášovce, M. Kvak podnikateľ, M. Behanovská, predsedníčka VIPA SK, Z. Florová, starostka obce Veľké Chlievany

kala mnoho ocenení a diplomov. Aktívne sa zapája aj do života v samotnej obci. Pôsobí aj v rôznych miestnych záujmových organizáciách a má „pod palcom“ nielen poľnohospodárske družstvo, ale aj celý spoločenský a kultúrny život v obci.

Je veľmi pracovitá, čestná a úprimná žena, ktorá sa nebojí žiadnych prekážok. Vie vždy ako sa dajú problémy riešiť a ako dosiahne to, čo po-

trebuje. Za svoju činnosť si získala veľké uznanie a autoritu nielen vo svojom okolí, ale aj v celoslovenskom meradle.

REMESELNÍČKA

Gabriela MOLNÁROVÁ, 62 rokov

Molnárová okrem povinností manželky, matky a babičky sa aktivizuje v rámci rodiny svojou zručnosťou – na každú rodinnú oslavu vyhotovuje rôzne kreatívne darčeky, aranžuje ich s kvetinami, takisto pečie veľmi krásne a chutné torty. Vždy vie prekvapiť svojimi originálnymi nápadmi a nezabúda pritom na výzdobu miesta, kde sa rodinná udalosť koná. Popri všetkom nachádza čas, aby sa mohla zúčastňovať spoločenského života v obci. Jej vzťah k prírode ju priviedol do organizácie Slovenského zväzu záhradkárov, kde zaznamenáva úspechy v aranžovaní, ovocia, kvetín a rôznych výpestkov už niekoľko rokov. Za expozície na celoslovenských alebo regionálnych výstavách ovocia a kvetín získala pani Molnárová viacero ocenení.

Vítazky boli odmenené vecnými cenami, víkendovými pobytmi pre 2 osoby a pani Jana Žitňanská ich pozvala do Štrasburgu.

Ocenené Ženy – Líderky za rok 2017 zľava: Ing. Anna Kováčiková, Ing. Zuzana Máčeková, Ing. Mária Behanovská (za organizátora VIPA SK), Mgr. Valéria Lukáčová a Gabriela Molnárová.

Vidiecke ženy roka vlastnými slovami

MGR. VALÉRIA LUKÁČOVÁ – OCENENIE ŽENA – AKTIVISTKA ZA ROK 2017

Je ťažké nájsť vhodné slová, je potrebné takéto ocenenie zažiť. S radosťou, a s pokorou som prijala pozvanie do Spišských Tomášoviec. Je mi ctou byť nominovaná na takéto ocenenie. Som pracujúca žena a matka, ktorá musí, podobne ako iné ženy, plniť množstvo povinností spojených s rodinou, výchovou, pracou.

Môj vzťah k vidieku vznikol cez víno. Ako absolventka Slovenskej vinárskej akadémie v Pezinku som sa naučila aj to že "vo víne je pravda". Vo víne tak ako pri každej práci je poznať pravdu a poctivú robotu. Hrozno sa nepestuje v mestách, ale vždy na vidieku. Preto aj víno má vôňu a chuť nášho vidieka a poctivej roboty.

Pri mojej každodennej práci na honorárnom konzuláte SR a OEVE v rakúskom Eisenstadte si tieto skutočnosti uvedomujem a snažím sa podporovať záujmy Slovenských vinohradníkov a vinárov doma aj v zahraničí.

Spišské Tomášovce mi neboli tak vzdialené, ako by sa dalo očakávať, pretože moja rodina pochádza zo Spiša. Obdivuhodná obec, čistá a udržiavaná. Myslím si, že podujatiu, ktoré bolo vzornou ukážkou možnosti vidieckej obce usporiadať podujatie celoslovenského významu mala byť venovaná väčšia pozornosť zo strany médií. Tu nie sú vyčerpané všetky možnosti VIPA SR.

Ocenenie Líderka – aktivistka za rok 2017 je pre mňa veľkým záväzkom podporovať nie len VIPA SR, ale aj presadzovať zájmy slovenského vidieka v zahraničí. Rada som následne sprostredkovala účasť predsedníčky VIPA SR pani Ing. Márie Behanovskej na tohoročnom Konzulátfeste Európskeho rytierskeho vinárskeho stavu EVIRS, ktorý je súčasťou celoeurópskeho Ordo Equestris Vini Europae OEVE. Tu bolo možné nadviazať spoluprácu s VIPA SR.

To že poslanci NR SR sa podujatia zúčastnili bolo signálom, že o podporu rozvoja vidieka sa bude možné uchádzať s väčšou hrdosťou. Som rada, že som spoznala veľa schopných žien, ktoré vedú naplniť očakávanie rodín aj potrieb vidieka a celej našej spoločnosti. Samozrejme som bola ocenením Líderky 2017 ako žena dojatá a ocenenie som prijala s rešpektom a pokorou. Je to pre mňa pozitívny zážitok a záväzok na celý môj život. Prítomnosť mojej rodiny a mne blízkych osôb prežitie tejto udalosti moje zážitky umocnilo. Ako matka som bola dojatá kultúrnym vystúpením detí, ktoré ukázali aj v útlom veku zaujať nie len ženy – matky, ale aj všetkých prítomných. Prítomnosť významných osobností regiónu Spiša zvýraznila autoritu podujatia. Som rada, že svedkom môjho ocenenia bol aj Eques EVIRS / OEVE, čo podporuje možnosti rozvoja spolupráce s VIPA SR.

VÍŤAZKA KATEGÓRIE ŽENA – POLITIČKA ING. ZUZANA MÁČEKOVÁ

O cenenie v súťaži Vidiecka žena – Líderka 2017 v kategórii žena – politička som prijala s potešením, ale aj s rešpektom a pokorou, vzhľadom k tomu, že v tejto kategórii poznám veľa žien, ktoré by si ocenenie taktiež zaslúžili.

A preto vnímam toto ocenenie aj ako ocenenie všetkých žien, ktoré mi v doterajšej práci pomáhali. Moje poďakovanie za ocenenie preto patrí nielen organizátorom súťaže, ale aj všetkým ženám, s ktorými spolupracujem v samospráve, regionálnej politike, v rámci rôznych organizácií a inštitúcií.

Moja viac ako 25-ročná práca v oblasti štátnej a verejnej správy ma obohatila o nové vedomosti a manažérske zručnosti. Počas tohto obdobia som získala skúsenosti, prehĺbil sa môj prirodzený záujem riešiť potreby, ale aj problémy ľudí a pomáhať najmä sociálne slabším.

Som starostkou obce Uhrovec, rodiska dvoch významných osobností slovenského národa – L. Štúra a Alexandra Dubčeka, ktorá má bohatú históriu, ale aj zaujímavú súčasnosť. S hrdosťou a úctou k rodákom uchovávam, ochraňujem a rozvíjam historické a kultúrne dedičstvo našich predkov aj prostredníctvom organizovania mnohých kultúrno – spoločenských podujatí, z ktorých mnohé majú celoslovenský a medzinárodný charakter.

A možno práve nielen moja práca, ale aj mnohé vedľajšie aktivity ma posunuli na víťazstvo v tejto kategórii, ktoré si veľmi cením vzhľadom k svojej profesii, životu a práci na vidieku. Je pre mňa veľkým záväzkom do budúcnosti.

Program svetového dňa vidieckych žien bol zaujímavý a inšpiratívny. Na stretnutí som sa spoznala s mnohými ženami, ktoré v živote dokázali veľmi veľa, zaujalo ma ich rozprávanie a teším sa, že náš vidiek má toľko skvelých žien. Ďakujem všetkým organizátorom a sponzorom, predovšetkým Vidieckemu parlamentu a obci Spišské Tomášovce, osobitne Ing. Márii Behanovskej a Mgr. Zuzane Nébusovej, ktoré mali s prípravami podujatia veľa práce, ale zvládli to excelentne, o čom svedčí spokojnosť nás všetkých, ktorí sme sa na podujatí zúčastnili.

Želám organizátorom veľa úspechov a sil do ďalších ročníkov súťaže Vidiecka žena – Líderka roka.

Prekvapenie aké sa nedá slovami opísať

ING. KOVÁČIKOVÁ ANNA

Nebolo to inak ako po predchádzajúce roky. S ekonómkou sme sa vybrali pozrieť krásu Spiša a zúčastniť sa na konferencii Vidieckeho parlamentu na Slovensku „Ženy do voza aj do koča“, v Spišských Tomášovciach. Vypočula som si rôzne príbehy podnikania a osudov pracovne činných žien. Pri prečítaní môjho mena zaradeného medzi takéto osobnosti som ostala bez slov. Prekvapenie, aké by som ani vo sne nečakala. Nie, že by som bola trémistka, no pri oslovení ako Líderka roka 2017 – podnikateľka, sa mi podlomili kolená a slzy sa zdržiavali na krajíčku. Veľmi ťažké bolo vstávanie zo stoličky a prejsť pár metrov k gratulujúcim bolo nekonečné (ešte, že som nemala topánky na opätku). Neopísateľné a zároveň nádherné. V tom okamihu som nedokázala vstrebať všetko čo sa odohralo – ale doma to už bolo iné. Uvedomila som si, ako veľmi ma to teší a zároveň mi dodáva aj silu pokračovať ďalej.

Ďakujem veľmi pekne.

„Staroba je ako konto v banke. Vyberieš len to, čo vložíš.“

Nič sa nedá zmeniť na zákonoch prírody, ale dôstojne žiť, to sa dá. Je október, mesiac kedy stromy opúšťajú svoje listy, mesiac úcty k starším. Je zvláštne, že v tomto období na jeseň roka, či života bilancujeme, čo sme urobili, čo sme neurobili, čo sme nestihli, či to bol rok kedy my seniori sme mali blízko od nás k mladším, či im bolo s nami príjemne.

Hovorí sa, že sú tri etapy života. Mladý vek, stredný vek a vyzeráte dobre. Takto akosi by sme mohli charakterizovať ľudský život až do pokročilého veku, ten predstavuje veľkú knihu, zložitý jedinečný román, ktorý môže mať 30 strán, ale aj 300.

Snáď nie je lepšieho prejavu úcty k starším, ako je aj akcia, ktorá sa konala v našom Námestovskom okrese 3. októbra tohto roka. Pod záštitou miestnej organizácie Jednoty dôchodcov na Slovensku v Sihelnom bolo „Stretnutie Seniorov“. Do tejto malebnej dvojtisícovej obci pod Pilskom na Hornej Orave prijali pozvanie seniori z 12 základných organizácií nášho okresu a že nás bolo temer 150, je už čo povedať. Prijemným doplnením bola aj vysoká účasť starostov z našich obcí. Za všetkých zúčastnených zástupcov samosprávy sa seniorom poďakoval primátor mesta Námestovo Ing. Ján Kadera. Ako by to bolo, keby naše stretnutie nebolo aj o našich vnúčatách, ku ktorým my seniori máme blízko, veď rodičia vychovávajú a my rozmaznávame. Naše ratolesti prišli a ukázali nám, že si vážia tradície i nás, kultúrny program, ktorí pre nás pripravili v nejednom vyvolal spomienky na naše mladšie

časy a aby to nebolo len o mládeži aj naša veková skupina sa nedala zahanbiť a pripravila pásmo goralských piesní i scénu na aktuálnu tému.

Na záver sa seniori zo Sihelného pripravili pre nás nám chutný obed i výborný zákusok. To všetko by sa nemohlo udiť ak by sme necitili a nemali podporu Okresnej organizácie JDS v Námestove, či rôznych organizácií, ktorí aj rôznymi vecnými darmi pomohli tejto akcii.

Je potrebné poďakovať aj Vidieckemu parlamentu na Slovensku, ktorý zastrešuje celý nás vidiek a teda aj nás a venoval nám na akciu upomienkové predmety, ktoré boli veľmi vhodnými spestrením pre zúčastnených.

Bola sto skutočne hodnotná akcia a prejav úcty k starším. Za toto patrí vďaka všetkým, ktorí ju organizovali i tým, ktorí sa jej zúčastnili.

autorka je predsedkyňou ZO JDS Zubrohla a členkou okresného predsedníctva JDS Námestovo

Konzulátfest v Pezinku

Konzulátfestu Európskeho vínného rytierskeho stavu v Pezinku sa zúčastnila aj predsedníčka VIPA SR pani Ing. Mária Behanovská.

V Pezinku sa uskutočnilo v sobotu 4.11.2017 významné podujatie, a to Konzulátfest Európskeho vínného rytierskeho stavu EVIRS, ktorý je súčasťou celoeurópskeho Ordo equestris vini europae, OEVE. Tu sa stretli pestovatelia vínnej révy, výrobcovia vína, predajcovia, znalci a priatelia vína. Na stretnutí účastníci hodnotia svoju prácu, v kostole v rámci ekumenickej bohoslužby prijímajú nových členov a povyšujú do vyšších hodností rytierstva členov, ktorí splnili požadované kritériá. V Kultúrnom centre Pezínok sa uskutočnila dražba vín na podporu činnosti Slovenskej vinárskej akadémie SVA Pezínok, ktorá pôsobí pod patronátom EVIRS. Nasledovala promócia jej absolventov, predstavenie nových členov OEVE / EVIRS a ocenenie členov pri príležitosti významných životných jubileí. Na neformálnej časti Konzulátfestu účastníci voľne degustovali najlepšie Slovenské vína, ktoré snúbili s dobrým jedlom. Prijemnú atmosféru doplnila ľudová hudba.

Konzulátfestu sa zúčastnili predstavitelia OEVE so sídlom v Eisenstadte, ako aj delegácia producentov vína z Portugalského ostrova Madeira. Za VIPA SR sa podujatia zúčastnila jej predsedníčka Ing. Mária Behanovská. Na stretnutí so Slovenským konzulom EVIRS, eques Ing. Františkom Slezákom, CSc. sa ukázalo, že by bola na prospech vidieka užitočná tesnejšia spolupráca EVIRS / OEVE a VIPA SR. Stretnutie iniciovala Líderka a aktivistka VIPA za rok 2017 a členka konzulátu SR v Eisenstadte, absolventka SVA, členka EVIRS / OEVE a dáma

vína, Mgr. Valéria Lukáčová, za účasti hosťa z Spišských Tomášoviec člena EVIRS/OEVE, absolventa SVA, ques Ing. Ladislava Čierneho, CSc. Členovia EVIRS / OEVE prejavili záujem o spoluprácu s VIPA SR v prospech rozvoja vidieka najmä v oblasti vinohradníctva a vinárstva.

„Smart“ budúcnosť vidieka

Máme inteligentné (smart) telefóny, domáce technológie, inteligentné sú už aj niektoré mestá. Budeme mať aj inteligentné dediny? Na konferencii o budúcnosti rozvoja európskeho vidieka v septembri 2016 v írskom Corku zaradili vytváranie „múdрых dedín“ medzi priority, ktorým by sa EÚ mala v budúcnosti venovať.

Zmenšenie digitálnej priepasti medzi mestami a dedinami by malo pomôcť rozvinúť potenciál, ktorý ponúka konektivita a digitalizácia vidieckych oblastí. Európska komisia pozitívne zareagovala na túto výzvu a v spolupráci viacerých generálnych riaditeľstiev (GR pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, GR pre regionálnu politiku a GR pre mobilitu a transport) predstavili spoločný koncept dediny budúcnosti. Je založený na spoločnej vízii vyváženého rozvoja európskych regiónov a potreby vytvárania možnosti rastu pre vidiek a obce. Na to je potrebné prepojiť existujúce aktivity na rozvoj „inteligentných“ dedín a strategicky pristupovať k realizácii spoločnej vízie.

Pre mnohých ľudí je vidiek domovom. Je to miesto, kde bývajú, pracujú a vychovávajú svoje deti. Vidiek potrebuje pracovné miesta, základné služby, konektivitu a vhodné dopravné riešenia, ako aj vhodné prostredie pre podnikanie. Preto je potrebné umožniť novým podnikateľským nápadom priestor na ich vznik a rozvoj a pomôcť existujúcim prepojiť sa a lepšie spolupracovať s firmami v mestách. Inteligentné logistické siete umožnia dedinám predávať svoje služby a výrobky na mestských trhoch efektívnejšie.

Európsky vidiek má veľké možnosti, ktoré môžu byť ešte atraktívnejšie, ak miestnym obyvateľom umožníme uvoľniť ich potenciál. Poskytuje nevyhnutný príspevok k riešeniu mnohých veľkých spoločenských výziev, akou je klimatická zmena, alebo udržateľné poskytovanie potravín, biomasy a energie. Zamestnanosť a investície na vidieku môžu stimulovať cestovný ruch a kultúra. „Musíme

využiť čo najviac z tohto potenciálu a podporiť prosperitu miliónov obyvateľov vidieka v Únii,“ uviedol európsky komisár pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka Phil Hogan pri predstavovaní plánu aktivít EÚ pre „inteligentné“ dediny.

AKÁ JE „INTELENTNÁ“ (SMART) DEDINA?

Inteligentné obce sú relatívne novým konceptom v sfére európskych politík. Tento nový koncept sa vzťahuje k obciam, ktoré stavajú na svojich existujúcich silných stránkach, ako aj na rozvoji nových príležitostí. V inteligentných dedinách sa tradičné a nové siete a služby rozširujú prostredníctvom digitálnych, telekomunikačných technológií, inovácií a lepšieho využívania poznatkov v prospech obyvateľov a firiem. Digitálne technológie a inovácie môžu podporovať kvalitu života, vyššiu životnú úroveň, verejné služby pre občanov, lepšie využívanie zdrojov, menšie dopady na životné prostredie a nové príležitosti pre výrobu produktov na vidieku. Konceptia inteligentných dedín nenavrhuje jediné riešenie, ktoré by vyhovovalo všetkým. Je územne citlivá, založená na potrebách a potenciáloch daného územia a realizovaná na základe nových alebo existujúcich územných stratégií.

Technológie sú rovnako dôležité, ako investície do infraštruktúry, rozvoja podnikania, ľudského kapitálu, kapacity a zapojovania komunít. Kľúčové je aj dobré riadenie a zapojenie občanov. Inteligentná dedina by mohla byť prospešná hlavne v oblastiach zručností v elektronickej gramotnosti, prístupu k elektronickej zdravotníctvu a iným základným službám, inovatívnym riešeniam týkajúcim

sa životného prostredia, uplatňovaniu obehového hospodárstva s poľnohospodárskym odpadom, podpore miestnych výrobkov využívajúcich technológie a výpočtovú techniku, plné využívanie inteligentných technológií v poľnohospodárskej a potravinárskej výrobe, v cestovnom ruchu a kultúrnych aktivitách, atď. Koncept inteligentných dedín sa týka nielen ľudských sídiel vo vidieckych oblastiach, ale aj okolitej krajiny.

MONITORING VČIEL V ŠPANIELSKU

Projekt Apilink v Španielsku využíva systém pozorovania, ktorý umožní včasné zistenie problémov v približne 500 včelích úloch. Tento projekt dal dokopy vedcov a ľudí z praxe a umožnil chovateľom včiel realizovať nákladovo efektívne riešenia na záchranu svojich včelstiev a aj výrobkov z medu.

Projekt vznikol ako reakcia na klesajúcu populáciu včelstiev v Španielsku, ako aj inde v Európe. Jedným z problémov, s ktorými sa včelári stretávajú, je zvýšená úmrtnosť včelstiev v dôsledku čoraz rozšírenejšieho syndrómu kolapsu včelstiev, pri ktorom veľmi robotnice opustia svoju kráľovnú a úl. Projekt realizovala Európska univerzita v Madride v spolupráci s Univerzitou v Córdobe a so včelárskymi združeniami v Asturias, Aragónie a Málage. „Včelárstvo nevyžaduje veľké počiatočné investície a predstavuje tak čoraz zaujímavejšiu možnosť pre podnikanie na vidieku. Včasné zisťovanie problému, akým je napríklad degradácia životného prostredia, alebo výskyt nových chorôb je preto veľmi potrebné,“ povedal David Atauri, manažér projektu Apilink.

V rámci projektu vybavili snímačmi asi 500 úloh v piatich chovoch: tri boli u súkromných včelárov s rozdielnymi spôsobmi chovu a v rôznych klimatických podmienkach a ďalšie dva prevádzkovali univerzitní výskumní pracovníci pod vedením včelárskych združení. Snímače na úloch zaznamenávajú zvuk, ktorý vydávajú včely v kolónii a odosielajú informácie do jedného terminálu, ktorý spracúva a ukladá údaje do centrálnej databázy. Systém identifikuje vzory a zmeny zvuku v úloch, ktoré môžu signalizovať problémy. Za normálnych okolností včely vydávajú konštantný zvuk, ktorý odráža ich komunikáciu a aktivity. S touto technológiou

systém automaticky generuje pravidelné správy a odošle ich priamo včelárom elektronicky. Okrem toho, keď aktivita rojov klesá, automaticky im pošle na počítač alebo na smartfón upozornenie, aby mohli okamžite konať.

„Vzdialené monitorovanie informuje včelára, či je včelstvo opustené (bez kráľovnej), či má zdravotné problémy alebo či vyrába med,“ hovorí David Atauri. Zber informácií prebiehal počas troch rokov trvania projektu a výskumníci mohli na ich základe monitorovací systém upravovať a vylepšovať.

Tým, že včelári môžu včas zasiahnuť, majú oveľa väčšiu šancu vyhnúť sa negatívnemu vplyvu javov, akým je syndróm kolapsu včelstva alebo šírenie ochorenia. Zníženie úmrtnosti sa premieta do zvýšenej produktivity s ekonomickým prínosom pre včelárov. Okrem toho, tento prístup dosahuje lepšie výsledky pri nižších finančných nákladoch. Predchádzajúce systémy na kontrolu zdravia včelích kolónií boli veľmi náročné na prácu a vyžadovali pravidelné návštevy úlov, ktoré sa často nachádzali ďaleko od seba. Takéto návštevy nie sú len drahé, ale spôsobujú medzi včelami stres. „Systémy včasného rozovania pomáhajú včelárom robiť racionálnejšie rozhodnutia o najvhodnejšom čase návštevy úľa, alebo zdravotnej kontroly včiel,“ povedal D. Atauri.

Projekt preukázal, že moderné technológie môžu byť efektívne aplikované aj v tradičnom sektore a priniesť významné praktické výhody pre vidieckych podnikateľov.

**náš
vidiek**
3-4/2017

*Pokiaľ bude na svete múdrosť a hlúposť,
dobro a zlo, sila a slabosť, dovedy medzi
ľuďmi nebude rovnosť.*

— AUGUST VON KOTZEBUE
nemecký dramatik 1761 – 1819

9177133911542071

